National Library
Bibliothèque Nationale
MAR 10 1982
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX
National Library 56253
Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
B103/C/30/1P

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 17 (2841) XXXI aastakäik | Teisipäeval, 2. märtsil 1982 — Tuesday, March 2, 1982 | Üksiknumbri hind 60 centi

1000 osavõtjat kinnitasid Eestile truudust

Olaf Tammark tuli Toronto eestlaskonnale rahvuslikku tuld tooma
Esimene poliitikaga tegelev Balti organisatsioon Torontos

Möödunud pühapäeval toimus Toronto eestlaskkonnas rahvusliku jõukogumise sündmus: Eesti Vabariigi 64. aastapäeva aktus. Ligi 1000 võtsid osa sellest, ühest kompaktsemast ja sisukamast, elevusttekitavast ja haaravast aktusest nende sündmuste pikas rea Toronto ülikooli aulas.

Aktusel oli skautliku nooruse osaks tänavu lipuvalve; Kanada ja Eesti lipud jäid noorte poolt auvalvatuiks kogu aktuse ajaks. Lavale koha võtnud Estonia Koor laulis haaravalt „O Canada" ja praost E. Lepik pidas palvuse.

Vaimulik ütles, et siia on kogunenud ülekohtu all kannatavaid inimesi, kelle kodud on hävitatud. Siin on mehi, kes seisid Narva ja Emajõe joonel, Sinimägedel kodumaa kaitsel.

Neile sangareile kuulub meie austus, sest pendeta poleks meid täna siin.

Eestlased on otsinud õiglust oma rahvale ja maale 43 aastat. „Igaviku Issand jagas meie rahvale jõudu, hoia oma varjav käsi meie kodumaa ja rahva kohal", palvetas praost E. Lepik.

Estonia koor esitas IV osa R. Toi kantaadist „Laudate Deo", kus esimese salmi laulsid meeshääled, teise naishääled ja kolmanda rahvas, kuna koor selle sulges võimsa „Aamen'iga". See oli väga võimsaks ja osavõtjaskonda siduvaks avataktiks. Orelil saatis L. Avesson.

T. E. Võitlejate Ühingu esimees R. Moks kõneles langenute mälestamisel.

Ta hindas vabadust kalliks aardeks, mida ükski riik ega rahvas pole maailma ajaloos saavutanud ilma rängade vereohvriteta. Nii on ka eesti rahvas pidanud võitlema oma vabaduse ja selle säilitamise eest. See on nõudnud paljude tuhandete eluohvreid vabaduse altarile. Täna E. V. 64. aastapäeval mälestame kõiki neid ajalob jooksul langenuid, ka kommunistliku terrori ohvreid.

Vaikselt püsti seistes kuulati, kui Estonia Koor esitas mälestuslaulu na R. Toi poolt A. Viirlaidi sõnadele loodud „Haudadele".

Tervituse väliskülalistele ütles noor eesti advokaat Toomas Marley, märkides, et 24. veberuar on le, kes pärast 700 aastat saavutasid kes pärast 700 aastat saavutasid iseseisvuse. Eestlased siin maal on tänulikud, et on siin maal vabadena. Kodumaal pole olnud 43 aastat vabadust. Eesti Vabariigi aastapäeva aktus on eestlastele elujõu andmiseks, sel päeval kinnitame oma lubadusi, leiame liitlasi ja loodame, et saavutame jälle vabaduse. Kuid loodame ka, et maailmas olevad liitlased saaksid teadlikuks kommunstlikust ohust, mida läänemaailm ikka veel ei mõista. Lastagu Eestil, Lätil ja Leedul olla omad iseseisvad riigid, ega mitte venelaste poolt okupeeritud, mingu punaarmee tagasi oma riigi piiridesse ning lastagu vabaduse päike paista neile maadele.

Tervituse eestlastele Kanadas ütles E. V. aupeakonsul I. Heinsoo. Ta rõhutas E. V. aastapäeva tähtsust kõigile eestlastele, kuna see sümboliseerib kõigi eestlaste vabadustahet oma saatust määrata oma isade põlisel maal. Eestlased asusid rajama oma kodu ja riiki ning 20-e aastaga oli olemas täiuslik õigusriik. Meenutame uhkusega Vabadussõda, mis tõendas kogu maailmale, et eestlased olid valmis oma maa eest ohvreid kandma.

Selle päeva tähistamine pole vaid meenutamine, vaid ka tahe olla ise peremeheks omal maal, kuhu kellelgi võõral pole õigust.

Poola sündmused on näidanud, et vabadustaotlusi ei suuda keegi maha suruda, need tõusevad jälle leegitsema. Sovetiloogid ennustavad maailma viimase koloniaalriigi pragunemist. Ka Eestis on vastupanu õppiva noorsoo hulgas, kelle rahvuslik vaim puhkeb rahvuslikuks tegevuseks. Need on tõendiks kasvavast pingest. Kuna aupeakonsul I. Heinsoo sõnavõtt antakse raadio teel ka kodumaale, siis lõpetas I. Heinsoo: „Kostku siit Torontost meie kõigi Vabaduspäeva tervitus kodumaale!"

Järgneva väga emotsionaalselt haarava ja rahvustunnet elustava kõne pidas Olaf Tammark Ameerika Ühendriikidest. Ta oli viimases pataljonis adjutant, kes jäi rinde varisemisel kodumaale ja vangistati 1945. aastal metsavennana Lõuna-Eestis. On olnud üle 8 aasta poliitiline vang Siberi sunnitöölaagris. Töötab praegu insenerina Wisconsinis, on mitmete eesti organisatsioonide liige, eriti tegev Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamise Toimkonna juhatajana Ühendriikides. („Vaba Eestlane' avaldab tema kõne ühes lühemas numbris).

Pärast kõnet esitas T. E. S. Lasteaia õpilaspere Tiina Norheimi juhatusel laulumängu „Meie koome kangast",

kus enamusel lastel olid käes Eesti lipud, kolm tütarlast ja kolm poissi aga põimisid sinimust-valgeid linte.

Kahjuks võttis esinemisest osa vaid kolmandik lasteaia perest, mistõttu nende aastapäevaparaadi mõjukus ei tõusnud sellise suurusega esile, kui nende oma kokkutulekul.

Järgnevalt Eesti Koolikomitee esimees ja EKN juhatusliige H. Lupp luges ette perekonnaaasta väljakuulutamise läkituse, kus on määratud järgnev aasta eesti perekonna- ja koduaastaks. H. Lupp rõhutas perekonna ja kodu osa tähtsust ühiskonna kindlama alusena, mis tagavad tuleviku. Ülemaailmne Eestlaste Kesknõukogu on sel kaalutlusel kuulutanud ülemaailmses ulatuses eeloleva aasta perekonna ja kodu aastaks.

Külaliste tervitused piirdusid sel aastal kahe naaberriigi esindajaga. Esimesena Läti konsul dr. E. Upenieks tõi tervituse lätlaste poolt ja avaldas lootust, et järgmist aktust võidakse pühitseda juba Tallinnas. Ta õnnitles eestlasi ka ÜEKN perekonnaaasta väljakuulutamise puhul,

kuid rõhutas suuremat Balti riikide koostöö vajadust, sest alati kui ollakse koos võidelnud, on oldud võidukad.

Ta ütles, et peame meeles pidama, et maailmas tulevad ja lähevad võimud, aga rahvad jäävad. „Elagu balti koostöö!" lõpetas ta oma tervituse eestikeelse sooviga.

Leedu konsuli ja mitme organisatsiooni poolt tervitas Leedu keskorganisatsiooni president Joana Kuras. Ka tema suhtus positiivselt sest tulevik on noorte käes, kes eestlaste perekonnaaasta ideesse, teevad etevalmistusi oma rahvale vabaduse saavutamiseks.

Kirjalikult olid tervitused saatnud Ontario peaminister W. Davis, keskvalitsuse mitmekultuursuse minister J. Fleming,

Kanada peaminister Pierre E. Trudeau, välisminister Mark MacGuigan, parlamendiliige Ken Robinson, Ontario valitsuse minister Leluc,

East York linnapea Redway ja Hamiltoni, Londoni, St. Catharinesi, Sault Ste. Marie eesti seltsid.

Järgnevas kontsert-osas esitas üle 40-liikmeline Estonia Koor Roman Toi juhatusel kolm Toronto eesti heliloojate laulu. Viimase puhul olid kaastegevad kümme puhkpilli, koorisolistidena Avo Kittask ja Andres Raudsepp, klaveril C. Kipper ja orelil L. Avesson.

Esimesena esitati L. Avessoni „Järv", teiseks Kaljo Raidi rahvaviisile loodud „Oh, mina väike mehikene" ja viimaks Arved Viirlaidi sõnadele loodud R. Toi kantaat „Sina suudad".

Neid kolme laulu läbis lisaks heliloojate Torontos elamisele veel vaimne filosoofiline sümbolism.

Esimeses on Eesti looduse ilust, mida saab laiendada kogu meie maale. Teine annab ajaloolise aspekti eestlaste elule, kuidas elati enne vabariiki, mis on seal ka praegugi omane. Kolmas sümboliseerib seda, miks on aktusele kokku tuldud. Mitte ainult heliloojate töid kuulama, vaid ka seda sümbolismi mõistma, mis on neisse töödesse kätketud.

Koori poolt esitatav muusika oli äärmiselt puhas ja üllatuseks suurele osale publikust, kes polnud meie noorema koori lauluviljelemisega varem tutvunud.

Siis tõusis rahvas püsti Eesti vabariigi hümniga saadud elustavaid tundeid ja meenutatud lubadusi kinnitama.

Selle järel siidus osa Eesti Majja järelkoosviibimisele või Tartu College'i eesti sõjakangelasi austama.

Leedu Vabariigi aastapäevaeelsel väliskülaliste vastuvõtul viibis ka kümmekond eestlast. Pildil vasakult Enn Salurand, Margot Heinsoo, E. V. aupeakonsul Ilmar Heinsoo ja EKN esimees Laas Leivat, kelle kohal on mäha vestlemas U.E.V.U.L. esimees August Jursi. Foto: Vaba Eestlane

Walesa eitas lendlehtede levitamist

VARSSAV — Solidaarsuse juht Lech Walesa avaldas end esmakordselt Poola ajakirjanduses pärast ametiühingu tegevuse katkestamist, eitades et tema oleks avaldanud ja allakirjutanud ühelegi üleskutsele pärast oma arreteerimist 13. detsembril sõjaseisukorra maksma paneku järel.

Kommunistliku partei päevaleht Trybuna Ludu avaldas teate, et Walesa on öelnud: „Ma deklareerin sellega, et ma ei ole välja andnud mingisuguseid lendlehti 13. detsembri ja 16. veebruari vahel. Kõik sellised minu allkirjaga lendlehed on võltsitud".

Trybuna Ludu ütles, et selliseid lendlehti,

mis seotud Walesa nimega, on levitatud rahva hulgas kui Solidaarsuse äärmuslaste katset luua müüti tugevast põrandaalusest ametiühingust.

Samal ajal valitsuse ametnik Andrei Prochwicz ütles, et peaaegu 8000 poolakat on kas mõistetud vangi või karistatud rahatrahviga sõjaseaduse rikkumise eest.

Sellest on näha,

et need arvud ei hõlma mitut tuhat Solidaarsuse ametiühingu aktivisti,

kes arreteeriti sõjaseisukorra maksma panekul.

WINTARIO võidud

25. veebruaril peetud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud numbreile 641937. $10.000 võitsid piletid nr-d 404172 ja 954709, $1000 — 82045, $100 — 4966, $10 — 889, $50 segijärjekorras numbrid 778036 ja tasuta piletiraamatu numbrid 73.

Kümnes Balti Õhtu Ottawas

Baltlaste ainulaadne üritus tähtsaks osaks nende rahvaste vabadusvõitluses

OTTAWA — Nagu eelmine päev oli olnud tegevusrohke, samuti järgnes Eesti Vabariigi aastapäev Ottawasse saabunud eestlasile samase tiheda tegevusega. Eestlasi oli seekord saabunud ookeanist ookeanini; Halifaxist oli dr. H. Sandström tütrega, Vancouverist Airi Vaga ja Katrin Maritz. Ka Torontost oli arvukalt osavõtjaid.

Kolmapäeva, 24. veebruari hommikul kohtusid balti keskorganisatsioonide esimehed ja esindajad väelisministeeriumi Ida-Euroopa osakonna direktori A.P. McLainega ja paari kõrgema ametnikuga. Arutusel olid inimõiguste rikkumised Balti riikides, Balti konsulite staatus, samuti juhiti tähelepanu liikumisvabaduse puudusele N. Liidus, kus baltlasi ei lasta pärast sunnitöökaristuse kandmist enam tagasi nende kodudesse.

Kell 12.00 oli eestlasist väliskülalistele lantsh, mille käendajaks oli senaator A. Thomson ja üheks osavõtjaks Toronto parlamendiliige John Gamble ning pr. Yuzyk.

Mitmelt poolt Kanadast saabunud eestlasi tervitas senaator A. Thomson,

kuna E.V. aupeakonsul I. Heinsoo avaldas eestlasile sõbralikule Kanada riigimehele omapoolset tänu.

Kell 2 päeval tutvustati parlamendis Balti riikide konsuleid, konservatiivide partei liige W. Baker tõstatas nende tutvustamise, mis üksmeelselt heaks kiideti.

Kell 4.45 p.l. andis aupeakonsul I. Heinsoo üle senaator Paul Yuzykile üle tema ametiruumis EKN kuldteenetemedali, kuna ta ei saanud eelmisel õhtul tulla seda Ottawa E.V. aktusele vastu võtma.

Kell 6 õhtul algas kogunemine Balti Õhtule Parlamendimäele, seekord juubelitunnetest elavnenud meeleoluga sündmusele.

Kokteiliruumis olid kolme rahva tavakohased väljapanekud, kus eestlastel oli valik nahktöid.

Kokteilitunnist võtsid osa mitme välisriigi saadikud, senati- ja parlamendi liikmeid, kes võtsid osa ka järgnevast õhtusöögist.

Järgnevast pidulikust õhtusöögist osavõtjate arv täitis Confederation ruumi äärest ääreni, nende hulgas rida välissaadikuid, USA suursaadik Paul Robinson, jun., Saksa suursaadik P. Sthaetling, Kreeka suursaadik E. Megalokonomis, Prantsuse saatkonna charge d'affaires D. Nequrtier, Austraalia saatkonna esindaja Magnuson ja Vatikani saadik nuntsius Angelo Palmas.. Palju oli parlamendi ja senati liikmeid. Kanada valitsust esindas prokurör R. Kaplan ja riikliku eelarve minister W. Romekey. Üldine hinnang oli, et see oli sisukaim ja üks õnnestunumaid Balti Õhtuist.

Õhtu avas käenduskomitee kaasesimees senaator S. Haidasz, misjärel lauldi Kanada hümn ja Vatikani nuntsius A. Palmas pidas söögipalve.

Siis laskis kindralkuberener Edward Schreyer tõsta klaasi kuninkanna Elizabeth II tervituseks.

Pärast õhtu käenduskomitee W. Bakeri lühemat sõnavõttu, lasi käenduskomitee liige L. Lewycky tõsta klaasi juubelit tähistava Balti Õhtu tervituseks.

Müusikalises osas oli esimene lätlane klaverikunstnik Peter Zarins. EKN esimees L. Leivat tutvustas kõnelejat, Balti Föderatsiooni presidenti Joana Kurast, kes järgmisena kõneles baltlaste probleemidest. Ta tõi esile Madriidi konverentsi, Helsingi kokkuleppe rikkumisi N. Liidus ja võrdles viimase aja sündmusi Molotov-Ribbentropi kokkuleppega, viies kõik sündmused kokku Balti Õhtu tähtsale osale praeguses baltlaste vabadusvõitluses.

Kõne järel laulis leedu ööbik Gina Capkas kolm laulu ja järgnes kindralkuberneri E. Schreyeri kõne.

Ta tõi tervitusi kuninganna Elizabeth II ja alustas kolme väikese riigiga Euroopa loodeosas, millest kaks ülemist on ühendatud usu, kaks lõunapoolset keele kaudu.

Siis ta läks üle kultuurilisemaile aspektidele, rõhutades Kanada kultuurilist rikkust ja märkis oma kokkupuuteid eestlastega Winnipegis, kus hr. Sarapuu on ühe väikse linnakese linnapeaks, mis asus tema kunagises valmispiirkonnas.

Pärast kõnet esines eestlaste poolt pianist Armas Maiste kahe palaga.

Traditsiooniks saanud tava kohaselt tehti teatavaks ja anti üle sellekohased audiplomid senaator R. Belisele ja alamkoja liikmele Lloyd Francisile.

Selle järel jagati osavõtvaile senaatorile, parlamendiliikmeile ja diplomaatidele Balti Õhtu kuldmälestusrahasid, neist esimene kindralkuberner E. Schreyerile.

Lõppsõnas tänas Balti Föderatsiooni juhatusliige V. Kronbergs osavõtjaid. Õhtu tseremooniat juhatas Toronto linnapea abi lätlane Imants Purvs.

Reagan ei kavatse USA sõdurite saatmist Salvadori

WASHINGTON — President Ronald Reagan ütles, et tal ei ole plaane USA sõdurite Kesk-Ameerikasse saatmiseks, kuid keeldus selle eitamist või mõne muu võimalusega asendamist.

Kui temalt küsiti, mis võiks Ameerikat sundida oma väeosade Kesk-Ameerikasse saatmiseks, vastas president, et võib-olla siis, kui Valgele Majale on lastud pomm langeda ja president võiks sellettõttu vihastada. Kuid lisas siiski tõsiselt, et rahvusliku julgeoleku huvides ta ei või sellele küsimusele vastata. Kuid president oli valmis rääkima N. Liidu relvade saatmisest Kuuba kaudu Guatemaalasse.

Toronto Eesti Rahvatantsijate Rühm

„KUNGLA"

Laulu- ja tantsulavastus

MERI, KÕRRED, MARDISANDID

Kaastegevad: Jaaniku, Lindau ansambel, Positiivsed mehed

Seneca College
Minkler Auditoorium
1750 Finch Ave. E.
6. märtsil 1982, kell 7 õ.

Piletid saadaval: Abistamiskomitee äris, Poko's, Eesti Kodus, rahvatantsijatelt.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto, Ont. M6J 3M7

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $45.—, poolaastas $24.— ja veerandaastas $13.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $55.—, poolaastas $29.— ja veerandaastas $13.—.

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 60 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Kui king hakkab pigistama

Tavalisel N. Liidu kodanikul ei ole kunagi selget pilti oma riigi majanduselust, selle probleemidest, arengust ja puudujääkidest. Nõukogude juhtkond ei pea vajalikuks oma elanikkonda informeerida majanduse tõusu või languse suundadest, kuna rahva valgustamine tõeliste arvudega võib tekitada ja süvendada kriitikat ja eriarvamisi, halvematel juhtudel isegi valitsuse ja rezhiimi vastast opositsiooni. Kõiki neid tegureid arvesse võttes toidetakse inimesi ainult mitmesuguste arvude kombinatsioonidega plaanimajandusest, viisaastakutest, sotsialistlikest võistlustest ning saavutatud ja saavutamata protsentidest. Majanduselu tõelise olukorra ja tuuma juurde need arvud kahjuks ei vii ning sellest tulenebki see vastuoluline nähe, et nõukogude inimese arvates on tal hea ja külluslik elu kuigi tal iga leiva- või lihanatukese pärast tuleb seista tundide kaupa sabas ja tarbekaupade äride riiulitelt võib kaupade asemel leida ainult tolmurulle.

Kui nõukogude võimud oma rahva eest majanduselu puudujääke osavalt ja armukadedalt varjavad, siis ei saa nad seda teha teiste riikidega suhtlemisel ning nende majanduselu tagasilöögid ja puudujäägid kajastuvad paratamatult rahvusvahelises majanduselus. Rahvusvaheliste vaatlejate ja ekspertide hinnangul on viimasel ajal eriti tugevaid tundemärke, isegi ohusignaale, mis kinnitavad N. Liidu majanduselus esinevaid tagasilööke. Asjatundjad väidavad, et kui venelased praegu sundmüügi operatsioonidena maailmaturule paiskavad selliseid kõva valuuta sissetoojaid nagu kuld, teemandid, õli ja metsamaterjalid, siis peab selleks olema tõsine põhjus ja tungiv vajadus, tõenäoliselt isegi katastroofi järele lõhnav ohuolukord.

Lääneriikide eksperdid ei ole eriti üllatatud kui nad konstateerivad N. Liidu majanduselu umbtänavasse sattumist. Poola kriis, Brezhnevi rezhiimi ettenägematus ja saamatus keskses plaanimajanduse süsteemis vajalike reformide ja muudatuste tegemiseks, kollektiviseeritud põllumajandus ja riigikaitseliste väljaminekute pidev suurendamine on kaasa toonud olukorra, kust väljapääs on väga raske — võibolla koguni võimatu. Isegi poliitbüroo kõige suuremad põikpead ja dogmaatikud on hakanud nüüd taipama, et need ajad, kus N. Liit elas maalt linnadesse voolava odava tööjõu ja Venemaa läänepiirkondadest kergesti kättesaadavate maapõuevarade arvel muretut elu, on nüüd möödunud. Õli ja teiste loodusvarade lõppemine tihedalt asustatud ja industrialiseeritud läänes on viinud Venemaa majanduselu kandetelje tunduvalt ida poole — Siberi aladele, kus produktsioonikulud on klimaatiliste tingimuste ja raskete transpordiolude tõttu tunduvalt suuremad.

1970-nendate aastate kestel õnnestus venelastel oma puutelgedega majandussüsteemi vee peal hoida välisturgudel hea hinna eest realiseeritud õliga ja loodusvaradega. Samuti oli N. Liidule ja teistele kommunistlikkudele riikidele suureks toeks läänemaailmast saadud tohutud laenud, mis ulatuvad kogusummas 75 miljardi dollarile võimaldades läänest masinate ja tervete vabrikute sisseseadete ostmist. Poola sündmused on tõmmanud kriipsu peale kergekäeliselt antavatele laenudele ning nüüd peavad N. Liit ja teised kommunistlikud riigid vaatama kuidas omal käel edasi rühkida ja endid vee peal hoida.

Pärast Ühendriikide taandumist Vietnamist kaotas Kremli poliitbüroo nähtavasti tasakaalu ja poliitilise orienteerumisvõime ning hakkas palavlikuliselt relvastama ja oma impeeriumit suurendama. Kuid see ahne vallutamispoliitika on toonud nüüd kaasa suuri tagasilööke — N. Liidu väljaminekud relvastamisele neelavad ligemale 15 protsenti üldrahvuslikust tulust, satelliidid, Aafrika marksistlikud riigid ja Kuuba vajavad suuri toetussummasid ning sõda Afganistanis ei maksa mitte ainult suuri vereohvreid vaid ka palju raha. Üldist häda on tunduvalt aidanud suurendada põllumajanduse pidev allakäik ning vastavate kalkulatsioonide alusel peavad venelased käesoleva aasta jooksul ostma 10 miljardi dollari eest teravilja, suhkrut, liha, võid ja teisi põllumajandussaadusi.

Kõigile raskustele krooniks ei ole veel selge, milliseks kujuneb Poola olukord ja kui palju tuleb Poolale juurde maksta, et säilitada seal pankrotiseerunud kommunistlikku rezhiimi. Ebamäärases staadiumis on ka suure gaasijuhtmestiku ehitamine Põhja-Siberist Lääne-Euroopasse, mis pidi kujunema nõukogude kommunistlikule rezhiimile ühes tähtsamaks päästeventiiliks ja välisvaluuta allikaks. Ühendriikide sanktsioonide tõttu läheb juhtmestiku ehitamine palju kallimaks ja võtab tunduvalt rohkem aega kui see esialgu oli kalkuleeritud.

On selge, et selles kitsikuses peaks Kreml oma riiklikus plaanimajanduse süsteemis tegema suuri uuendusi ja ette võtma reforme, mis on vastuolus isegi marksistlike printsiipidega. Eriti tuleks seda teha põllumajanduses, kus tuleks omistada suuremat toetust ja tähelepanu eraalgatusele ja isiklikule initsiatiivile. Kuid meie ei saa unustada, et riigistatud põllumajandus peab endast kujutama kommunistliku süsteemi kõige säravamat kalliskivi, mis hõõruti läikima miljonite oma taludest ja kodudest väljapeksetud endiste iseseisvate põllumeeste verega.

N. Liidu praegune süsteem on jõudnud teelahkmele ja vajab reforme. See nõuab aga Kremli härradelt oma eksimuste tunnistamist, mida nad teha ei taha, kuna see tooks kaasa kogu nende valeõpetuse ja koos sellega ka rezhiimi kokkuvarisemise. Vene rahva teadmatuse, naiivsuse ja pikaajalise ajudepesemise tulemusena võib oletada, et marksistliku rezhiimi elupäevad Venemaal ei ole veel niipea loetud, kuid läänemaailmale rohkem avatud satelliitriikides võivad majanduslikud tagasilöögid liikuma panna suuremad jõud, kes kuulutavad kadu punasele diktatuurile.

K. A.

„Vaba Eestlane" — vabade eestlaste ajaleht!

Eesti sõdureid 1931. aasta suvel. Pildil I Rügemendi 7-nda kompanii juhtkond Kurtna laagris 1931. a. suvel. Istuvad vasakult kadett Herman Mölder, teine paremalt aspirant Ralph Viksten. Pataljoni ülemaks oli kolonel August Tomander VR/3.

Karl Aun

ISESEISVUSE TULEK

Kõne peetud E. V. 64-nda aastapäeva aktusel Kitcheneris, Ontario, Kanada, 25. veebruaril 1982. a.

Iseseisva Vabariigi väljakuulutamine 24. veebruaril 1918 oli pöördelise tähendusega fakt eesti rahva ajaloos. Vabadussõda 1918 kuni 1920 oli valus, kuid paratamatuks osutunud kangelaslugu eesti rahva elus. Aga need ei ole mitte ainukesed kõrgpunktid pikas ajavoolus. Neid ei tohi mitte võtta nõnda, nagu enne neid poleks eesti rahva ajaloos midagi nimetamisväärset olnudki, või nagu iseseisvuse kaotamisega oleks ka kõik lõppenud. Ka mitte täna siin Eesti Vabariigi 64-nda aastapäeva tähistamisel.

Sama suur ajalooline pöördepunkt kui iseseisvuse väljakuulutamine 1918, oli 50 aastat varem 1869, esimene ülemaaline laulupidu, koos umbes samaaegselt rahvaeepose „Kalevipoja" trükis ilmumisega.

Sama suur osa kui iseseisvuse manifestil 24-ndal veebruaril, oli ka samal ajal eesti välisdelegatsioonil Stokholmis, Pariisis ja Londonis, Jaan Tõnissoniga eesotsas.

Sama palju kui iseseisvuse kindlustas Vabadussõda, kindlustas seda ka maareform, mis mitte ainult ei olnud otsustatud, vaid ka suurelt osalt juba läbi viidud enne kui Vabadussõda lõppes. Need on kõik faktid, mis omavahel põimuvad ja moodustavad ajaloolise kanga, mis on kestnud aastasadu — ja kestab veel aastasadu. Midagi ei saa siduda ainult üksiksündmustega, veel vähem üksikisikutega, see on rahvas ja tema ajalugu.

Kõigepealt, meil on liiga palju ohatud ja õhatud eesti rahva 700-aastase orjapõlve üle. Aga praegu peaks üha enam ja enam, uute ajaloo teadmiste valgusel, saama tõeks, et see on olnud vähemalt suurelt osalt ainult müüt. Kui C. R. Jakobson selle müüdi lõi oma „Sakala" veergudel ja oma „Kolmes isamaa kõnes", 1882, selleaegsete ajaloo teadmistega, siis teenis see ka tähtsat poliitilist eesmärki — rahvast üles äratada, ja ka üles ärritada. Mis eesmärki teenib see praegu? Et ennast haletseda ja enese väärtust alla hinnata? See teenib poliitilist eesmärki ka veel praegu, aga ainult praeguste Eesti okupantide sõnakuulekaile ajaloo võltsijaile: endine elupõline orjarahvas vabastati suure oktoobri revolutsiooniga teiste sõbralike rahvaste perre, suure ees-arenenud vennasrahva abiga; päästeti tema 700, võibolla koguni 800 aastasest, pimedusest?

Aga praegusega ei ole veel mitte öeldud, et eesti rahval tema rasket pilkast orjaööd poleks olnud. See oli umbes sada aastat, mitte 700, peale Põhjasõda ja kestis kuni eelmise sajandi peagu keskpaigani. Nagu üks võõras erapooletu vaatlejagi seda omalt poolt kinnitas, see oli „paradiis parunitele, taevas kirikule, omavoli ametnikele ja põrgu talupoegadele".

Samuti ei saa ka öelda, et peale muistsel ajal kaotatud vabadusvõistlust ristirüütlite vastu eesti rahvas oleks ikkagi olnud endiselt vaba.

Seda mitte. Aga need järgnevad sajandid ei erinenud palju sellest, mis oli ka igal pool mujal Lääne-Euroopas; nendel aegadel eesti rahva hävitajaks ei olnud mitte orjaöö, selleks olid lakkamatud sõjad, mis maast üle käisid, aga millest ka eesti talupoeg ise tihti osa võttis.

Kui oleks olnud lakkamatult *700 aastat pilkas-pimedat orjaööd, kuidas siis saaks seletada oise uskumatult järsku tõusu ja ärkamist sellele rahvale nagu nõiavitsa näol? Kuidas saaks seletada, et talupoja sunnismaisus ja teoorjus lõppesid Eestis varem kui Venemaal? Kuidas saaks seletada, et 1897. a. kirjaoskamatus oli Eestist samahästi kui kadunud, kuna isegi pea kõigi praeguste suurte Lääne-Euroopa kultuur-rahvaste juures oli see veelgi koguni kõrgem (Prantsusmaa, Saksamaa, Inglismaa), ja Venemaal vähem kui 10 protsenti oskasid kirja?*

Eesti oli jäänud kõigiks nendeks pikkadeks sajanditeks Lääne-Euroopa kultuuri piirkonda, ja isegi eesti keel oli saanud kirjakeeleks juba rohkem kui 400 aastat tagasi, esimesi eesti raamatuid oli trükitud vaevu mõni aasta peale trükipressi leiutamist. Ainult selliselt palju laiemalt perspektiivilt saab seletatavaks ka eesti rahva nii jõuline „ärkamine" möödunud sajandil ja see on tagapõhjaks ka iseseisvuse sünnile. See on tagapõhjaks ka sellele ennenägematule kultuurilisele kui majanduslikule edule meie iseseisvuse aastail.

Lõpuks see on tagapõhjaks ka sellele, et praegugi meie vennad ja õed kodumaal on siiski jõukamad ja parema haridusega kui nende pealesunnitud „vennasrahvad" suurel ühisel „kodumaal".

Silmapaistvaid saavutusi, vaatamata rahva vähesele arvule, on nii sportlastena kui matemaatikutena, nii põllumajanduses kui koorimuusikas.

Vabadus 64 aastat tagasi ei tulnud ootamatult. Vabadussõjas seisid isa, poeg ja pojapoeg — ja ka eesti naine, kõrvu üksteisele; aga eks nõnda olnud nad seisnud juba aastasadu — ja peaksid seisma ka praegu.

Siiski, iseseisvuse tuleku ajast tahaks esile tõsta mõnda iseloomulikku joont, millised kahjuks on praeguseks palju unustusse vajunud.

Esiteks, iseseisvuse loojad olid noored. Kümnetest ja kümnetest nimedest, keda me oleme harjunud kuulma, ainult mõni üksik oli ületanud oma 50-nda eluaasta.

Tipp-nimedest ainult Tõnisson ja Mihkel Martna võiksid nendest olla nimetatud. Sõjavägede ülemjuhataja kindral J. Laidoner oli 33—34 aastat, valdav osa teisi ohvitsere oli nooremad. Selle aja kolmest kõige tuntumast rahvajuhist Jüri Vilms oli oma 29-ndal eluaastal, kui ta võõraste poolt mõrvati. Ühes esimestest E. V. valitsustest sai olla minister, kes oli ainult 23 aastat vana. Asutava Kogu keskmine vanus oli umbes 30 ja Asutava Kogu esimees oli 34. Kas tuleb see kõik üllatusena? Kui nii, siis tähendab see seda, et vahepeal oleme palju unustanud.

Teiseks, need iseseisvuse loojad moodustasid poliitiliselt eri-vaadetelt väga laia skaala, mis ainult oma kaugel äärtel oli järsku ära lõigatud; vasakult bolshevike-kommunistidega, kes olid iseseisvuse vastu, kuid keda oli ainult käputäis. Rohkem kui üks kolmandik, 40 protsenti, Asutavast Kogust olid sotsiaal-demokraadid nende juht *August Rei, oli Asutava Kogu esimees. Enne seda oli ta tegev olnud* eesti sõjameeste Eestisse koondamisega ja koos K. Pätsuga esimese eesti sõjameeste kongressi kaasjuhataja. Järgmine suurem erakond oli tööerakond, kelle juhtidest Jüri Vilmsi järele võiks nimetada Otto Strandmanni ja Ants Piipu. Fakt on see, et ka Vabadussõda ei võidetud mitte nende kiuste, või koguni nende vastu, vaid koos nendega oli see võimalik. Kas seegi tuleb praegu üllatusena? Kui nii, siis tähendab see samuti seda, et vahepeal oleme palju unustanud.

Aeg on tulnud sellele lühipildile kokkuvõtet teha. Eesti rahvast on hävitatud, aga teda ei ole suudetud hävitada. Eesti rahvast hävitatakse ka veelgi, aga teda ei suudeta hävitada. Selle rahva juured — tema kultuuri ja eneseteadvuse juured — on selleks olnud sügaval ja on olnud ka laial pinnasel.

Kui nad selliselt sügavale ja laiale pinnasele jäävad, ka nüüd kui eesti rahvas on otse globaalselt maailma laiali pillatud — mida varem veel kunagi selliselt pole olnud — kui rahvas oma väikesed vahed oma teedelt puistab ja suurtes ühte jääb, siis kunagi tuleb uus iseseisvuse aeg tagasi.

Tuleb mitte kui and, mida kelleltki peaks paluma, vaid tuleb kui aastasadade, isegi aastatuhandete, õiguslik pärand.

Lugeja kirjutab:

On võimalik ka teisiti

„Vaba Eestlase" 4. veebruari numbris avaldatud artiklis „National Geographic Society jätkab endiselt" toodud teatega võrdluseks esitan „Time World Atlas'e" (kirjastus Hammond) 1980. a. väljaande, kus küll on ka ühel leheküljel näidatud kolm Balti riiki N. Liidu osariikidena ja vastavalt „sotsialistlike vabariikidena" või S.S.R. Aga vastaspoolsel leheküljel on Balti riigid toodud eraldi ja mitte N. Liidu osadena, lihtsalt „Estonia, Latvia, Lithuania". Sinna kõrvale on ilusasti asetatud nende kolme riigi iseseisvuseaegsed rahvuslipud ja väike linnade nimestik elanike arvudega. See on iseenesest päris kiiduväärt ja võiks ütelda „salomonlik" lahendus ja võiks olla heaks eeskujuks National Geographic'ule!

Kaarditark

⊕ Aino Suuberg viibis mõned nädalad oma mehe, kaugesõidukapten Mihkel Suubergi laeval, tehes kaasa selle reisid Euroopas. Nädalase peatuse järgi Portugalis, lendas ta sealt tagasi New Yorki. Mihkel Suuberg juhib üht maailma suurimat õlitankerit, mis on üle 200.000 brutoregistertonni. Pardal on supelbasseinid, kasvumajad jne, et pikki reise teha meeskonnale mõnusamaks.

Kommentaarid

Aasta 1983 on kogu maailma luterlastele erakordselt suure tähtsusega aastaks, kuna selle aasta 10. novembril möödub 500 aastat suure usumehe ja usureformaatori Martin Lutheri sünnist. Sellega seoses on sakslased järgmise aasta kuulutanud Martin Lutheri aastaks, mida tahetakse väärikalt tähistada eeskätt Saksamaal, kuid luterlaste eestvõttel ja kaasaaitamisel kogu maailmas.

Suure usumehe juubeliaasta tähistamine Saksamaal ei ole siiski nii lihtne kui see esialgsel vaatlusel paistab. Saksamaa jagamine demokraatlikuks Lääne- ja kommunistlikuks Ida-Saksamaaks heidab oma pika ja tumeda varju ka usuisa suurjuubeli tähistamisele ning Lääne-Saksamaal jälgitakse teatava pingega kui suurel määral kommunistid on valmis Martin Lutherit ja tema suuri teeneid inimkonnale meenutama ja millisest aspektis lähtudes on nad valmis tema elutööle lähenema.

Lääne-Saksamaal on pidulikuks aastaks tehtud põhjalikke ettevalmistusi ning järgmisel aastal kavatsetakse Saksamaa Föderatiivse Vabariigi presidendi Carstensi juhtimisel korraldada näitusi, pidulikke kokkutulekuid ja teaduslikke sümpoosioneid, milledest kutsutakse osa võtma nimekaid usuteadlasi ka teistest riikidest. Wormsis, mille riigipäeval Marti Luther keeldus 1521. aastal kategooriliselt oma õpetusest taganema, korraldatakse koguni kolm näitust, milledest üks kannab sümboolselt nimetust „Üks kindel linn ja varjupaik . . ." Sellel näitusel esitatakse suur valik Lutheri töödest ja kirjadest, samuti tema tolleaegsete sõprade ja vaenlaste kirjutistest ja seisukohtadest.

Kuid kuidas on lood kommunistlikul Ida-Saksamaal, kus kommunistid vaatamata suurele usuvastasele propagandale ja luterlaste tagakiusamisele siiski usku ei ole suutnud välja juurida? Küsimus on seda olulisem, et Martin Lutheri sünni- ja surmalinn Eisleben asub Ida-Saksamaal, samuti kuulub kommunistliku Saksa Demokraatliku Vabariigi (Ida-Saksamaa) võimupiirkonda Lutheri elutöö tsentrum Wittenberg, kus ta lõi 1517. aastal lossikiriku uksele oma 95 teesi, mis said Saksamaal reformatsiooni ajendiks.

Praeguste väljavaadete juures tundub, et Bonni ja Ida-Berliini vahel on saavutatud selles küsimuses teataval määral omamoodi kompromiss, kusjuures kommunistlik rezhiim on teinud rahvusvaheliste sidemete huvides Lääne-Saksamaa usumeestele järelandmisi. Nii näiteks on Ida- ja Lääne-Saksamaa vahel kokku lepitud, et Lutheri pidustused toimuvad mõlemal Saksamaal Lutheri õpetuse moto „Jumalat tuleb üle kõige karta, armastada ja usaldada" alusel. Kuid Lääne-Saksamaa usumeestel on sealjuures siiski põhjust karta, et Ida-Saksamaal lähenetakse Lutheri aasta pidustustele ning usuisa elutööle hoopis erilaadsest vaatevinklist ning katsutakse teda ehtida ideoloogilise mantliga, kujutades teda revolutsionäärina, kes võitles oma ideedega tööliste ja talupoegade õiguste eest.

Sellest võib järeldada, et kommunistid ei vali võtteid ja vahendeid oma kõveratele teedele jooksnud ideoloogia propageerimiseks. Selleks kasutatakse ära isegi Martin Lutheri taoline mees, kelle mõtteid ja seisukohti parjal määral ja parajas kohas käänates ja väänates tahetakse kommunismi huvides ära kasutada.

★

Ühendriikide presidendi Reagani riigieelarve näeb 1983. aastaks tunduvat tõusu riigikaitselisteks väljaminekuteks. Uute relvade soetamiseks ja produtseerimiseks ning sõjaväelise personali palkade maksmiseks on ette nähtud kolossaalne summa — 215,9 miljardit dollarit, mis tunduvalt ületab 1982. aastaks riigikaitseks ettenähtud summa 182,8 miljardit dollarit. Nende suurte rahadega opereerimisel ei ole valitsusesl siiski veel ilmselt kindlakujulist plaani, kuidas neid summasid kõige praktilisemalt kasutada ja milliseid relvaliike tuleks eriti tõhustada, et suurendada

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

6. ja 7. märtsil
dr. R. Vanaselja, tel. 921-7777

13. ja 14. märtsil
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Ühendriikide riigikaitselist valmisolekut ning täita kõiki neid rahvusvahelisi kohustusi, mis Ühendriigid maailma tugevama riigina oma õlgadele kanda on võtnud.

Washingtonis levinud kumu kohaselt ei ole Kongress kaugeltki rahul riigikaitseks ette nähtud sadadesse miljarditesse ulatuvate summadega ja tahab detailselt teada, milleks need tohutud rahad kasutatakse. Juba praegu on kuulda kriitilisi märkusi riigikaitse tõhustamise plaanide analüüsimisel ning see kriitika võib muutuda aja kulgedes üha tugevamaks ja mõjuvamaks. Nii ei ole paljud relvastuse eksperdid sugugi rahul valitsuse kavadega kahe hiigelsuure Nimitz-klassi lennukite emalaev ehitamisega, mis lähevad kogusummas maksma 7 miljardit dollarit. Kritiseerijad väidavad, et need meremonstrumid ei maksa mitte ainult palju raha, vaid need on ka sõjalises olukorras vaenlasele kergesti kättesaadavateks märklaudadeks.

Kuigi hea pilguga ei vaadata ka valitsuse plaanidele saja B-1 tüüpi uue pommilennuki ehitmiseks, milledest igaüks maksab ligemale 400 miljonit dollarit. Neid lennukeid peetakse samuti väga kalliteks ja kalkuleeritakse, et Ühendriikide õhujõud suudavad ka ilma nendeta oma ülesandeid täita. Tugeva arvustuse osaliseks on saanud ka plaanid kahe uue Trident-tüüpi hiiglasliku allveelaeva ehitamiseks. Reagan arvab, et neid laevu on USA mereväel hädasti vaja, kuid leidub eksperte, kes kinnitavad, et iga sellise allveelaeva peale kulutatud 1,2 miljardit dollarit on mahavisatud raha. Peale selle leiavad riigikaitseliste kulutuste uurijad teisi nõrku punkte Reagani ja tema nõuandjate riigikaitselistes plaanides, mis panevad suurt rõhku tehnoloogiliselt viimase võimaluseni väljaarendatud kallite sõjamasinate valmistamisele, kuid jätavad sealjuure kahesilma vahele nende relvade praktilise kasutamise võimalused.

Lõpukokkuvõtte tegemine USA riigikaitseliste plaanide kohta neid arvustusi silmitsedes ja kuulates ei ole eriti rõõmustav. Selgub, et ameeriklased investeerivad tohutuid summasid tehniliselt viimase võimaluseni viimistletud sõjamasinatesse, millede käigus hoidmine nõuab tohutusuurt mehaanikute, ekspertide ja inseneride kaadrit. Sealjuures ei ole veel kaugeltki selge, kas need masinad on võimelised kompenseerima sõjalise tegevuse ajal nendele tehtud tohutud kulutused. Ja lõppude-lõpuks veel üks eriti tähis küsimus — milline on Ühendriikide palgasõduritest koosneva sõjaväe võitlusvõime kui rahuaegsete manöövrite asemel kuulid ja raketid hakkavad vingu-ma. Need Ühendriikide vaatlejad, kes jälgisid ameerika sõdurite sõjamehevõimeid hiljuti Egiptuse kõrbetes toimunud manöövrite ajal, ei jäänud sugugi rahule palgasõdurite esinemisega — paraadistiili ja „show'd" oli palju, kuid tõelist sõjamehe vaimu ja vastavat käitumist üpriski vähe.

— AMI

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa
eesti keele säilitamisele!

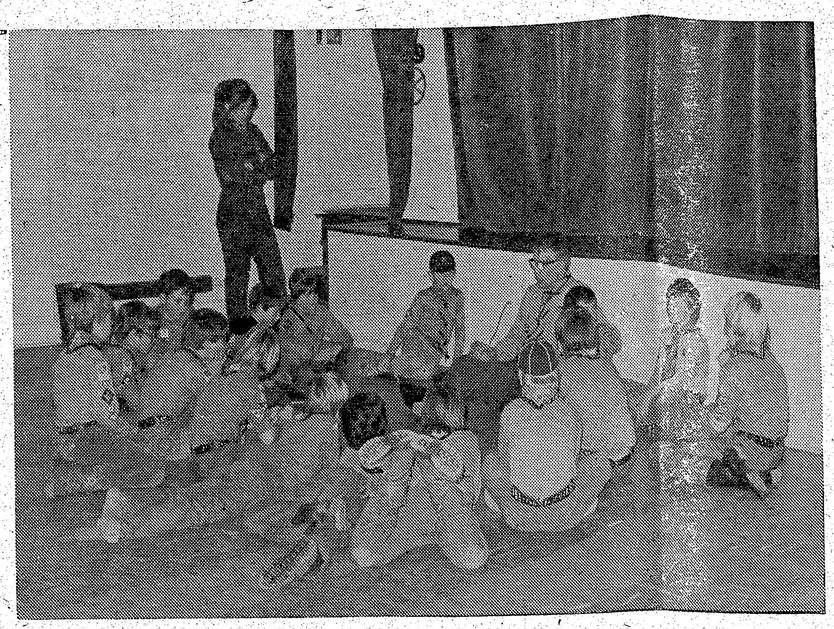

Lembitu noolepoisid kogunenult Lembitu lipkonna vanema skm Heino Jõe ümber, kes laulab neile kunagist sõdurilaulu. Foto: Vaba Eestlane

Skaudiliikumise juubeliaasta

Käsiraamatust sai bestseller

Maailma skaudiliikumise algust loetakse selle asutaja Robert Baden-Powelli poolt organiseeritud eksperimentaal-laagrist Brownsea saarel Inglise rannikul. Väga intelligentse ja mitmekülgsete võimetega ohvitserina töötas Baden-Powell oma „Boy Scoutide skeemi" põhjalikult läbi. Ta küsitles kasvatusteadlasi, ohvitsere ja organisaatoreid ja arvestas kõiki nõuandeid. Kõik tema märkmed — ka esimese laagri kohta — on tänapäevani alles. Nii on see laager paremini dokumenteeritud kui mõni, mis peeti möödunud suvel. Maailma esimene skaudilaager kõlbab oma sisu poolest aga nüüd 75 aastat hiljemgi eeskujuks tänapäeva skaudijuhtidele.

BP kavandas laagri 18 poisi jaoks. Ta kutsus sinna mõnede kaasohvitseride pojad ja sugulased, kes õppisid nooblites Etoni ja Harrow pansionaat-erakoolides. Bournemouthi ja Poole Poiste Brigaadide (sõjalis-kasvatuslike poisteorgide) kaudu sai ta oma gruppi valiku kõikidest tolleaegsetest Inglismaa sotsiaal-klassidest. Poiste seas oli keskkooli õpilasi, talupoisse ja ka töölisperekondade lapsi. Arv tõusis 21-le, kuna Buuri-sõja kangelase kutset aktsepteerisid meelelt kõik poisid.

BP jagas poisid nelja salka: koovitajad, varesed, hundid ja pullid. Iga salk sai ühe seintega koonustelgi. Laagri keskel lehvis Inglise „Union Jack", BP telgi ees oli Indiast toodud oda külge kinnitatud see lipp, mis lehvis Buuri-sõjas Mafekingi komandandi peakorteri kohal.

Poisid olid oma pühapäevariided vahetanud tööriieteks, laagri juht aga kandis esimest improviseeritud skaudi-vormi.

Baden-Powellil oli peas riidest stepitud kaabu suure liiliamärgiga vasakul küljel. Seljas Lõuna-Aafrika khakivärviline flanellsärk külgenööbitud valge krae ja lipsuga, jalas n.n. „kolmveerand-toobised" püksid veidi allapoole põlvi ja põlvsukad. Poistel olid ansaks vormiesemeks salkade ölalindid.

Laagrivarustus oli laenatud ja toiduga varustas laagrit üks Poole pagar, kes toiduained toimetas saarele. Toit keedeti laagri köögis poiste poolt.

Laagri tegevus oli kavandatud tihe ja huvitav. Kell 6 hommikul puhus BP spiraali-kujulise kuduantiloobi sarvega laagri üles. See oli matabele-neegrite sõjasarv 1896. a. sõjast, millega hiljemgi skautluse suursündmustel anti signaale. Järgnes kiire pesemine, tuline kakao, hommikvõimlemine ja lipu heiskamine.

Tegevuse moodustasid skauditarkuste õpetamine ja praktiseerimine, võistlused ja mängud.

Nädalaga võeti läbi suur osa sellest, mis moodustab n.n. skaudi põhitreeningu, kuna poiste huvi asja vastu oli erakordselt suur.

Üks populaarsemaid mänge oli „vaala-jaht". Sabaotsmuga varustatud ujuv puunott oli vaalaskalaks, mida poisid kahes paadis jahtisid nööriga varustatud tõeliste harpuunidega. Igaks ööks lahkus üks salk koos oma telgi ja varustusega laagrist ja tegutses omal käel — see oli salga-süsteemi proovimine, mis tänapäevani on jäänud üheks tegevusvormiks skautluses.

Lõkkeõhtutel jutustas BP poistele oma sõjaseiklusi Aafrikas. Briti impeerium oli sel ajal oma koloniaalvõimu haripunktis ja inglise poisid otse põlesid eksootilistest unistustest.

Viimasel laagripäeval, 8. augustil 1907, tulid laagrisse külla poiste vnaemad, saare omaniku van Raalte perekond ja külalised ning üks ajalehe peatoimetaja Londonist, kelle BP kutsus, et saada autoriteetset tunnistajat oma eksperimendile.

Poisid demonstreerisid nädala jooksul õpitut ja võistlesid nendel aladel. Kavas oli muuseas esmaabi andmine, tuletõrje tegevus, roogudest mati kudumine ja jaapani endakaitse — jiu-jitsu.

Pärast seda andis van Raalte perekond kogu laagrile Brownsea lossis banketi.

Viimane laagrilõke samal õhtul oli suur vaimustuse-plahvatus. Erinevatest ühiskonnakihtidest ja erineva haridustasemega poisid olid kasvanud üheks kompaktseks grupiks, enneolematu elamuse vaimustus oli vallutanud neid kõiki. Maailma esimene skaudilaager oli jõudmas lõpule ja oli osutunud elamuslaagriks.

Kui skaudijuhid tänapäeval vahest arutlevad skautlikku kasvatussüsteemi, meetodi ja treeningu küsimusi, siis jagunevad nad enamasti kaheks pooleks.

Üks, n.n. „kuivem" pool leiab, et treening on peaasi ja et see annab skautlusele sisu. Teine, „elavam" pool leiab, et eelkõige tuleb saavutada elamus.

Sellele saab siis ehitada treeningut, pingutusi ja teab-mida-veel. Brownsea saare näide ei jäta võimalusi kaksipidi mõtlemiseks, kuid kriipsutab veel kord alla, et head skaudijuhid peavad olema mitmekülgsed, andekad ja ettevalmistatud inimesed.

Baden-Powell sõitis laagrist Londonisse tegema tulemuste kokkuvõtet. Ta otsustas selle avalikkusele esitada raamatuna. Käsikirja koostamise kõrval reisis ta mööda Inglismaad ja korraldas kõneõhtuid poistele ja kasvatajatele skautluse idee tutvustamiseks. Kesknädalal, 15. jaanuaril 1908 ilmus raamatulettidele Baden-Powelli raamatu „Scouting for Boys" esimene osa. See müüdi kohe läbi. Üks uus ja imeliku teemaga bestseller oli ilmunud maailma raamatu-turule.

Heino Jõe

Raadiosaade eestlastest ja Eestist

New Yorgi eestlaste suurepärane algatus

NEW YORK (VE) — Eesti Vabariigi 64. aastapäeva tähistamiseks toimus siin kolmapäeval, 17. veebruaril Eestit tutvustav ingliskeelne raadiosaade. South Orange, New Jersey's asuva Seton Hall ülikooli leedu päritoluga õppejõud prof. Jack Stukos teeb ülikooli raadiojaamas WSOU-FM (89.5 MHz) tunniajalisi leeduainelisi saateid igal kolmapäeva õhtul kell 6. Eestlased said võimaluse seda aega kasutada oma programmi esitamiseks.

Kahjuks oli 24. veebruari saate aeg juba korvpallimängu üleandmiseks määratud, mistõttu leedulased andsid suuremeelselt eelmise nädala eestlastele, kuigi 16. veebruaril on Leedu iseseisvuspäev.

Eesti saade oli põimik muusikast ja lühikestest informatsioonilisist etekannetest. Teadustajaks oli Urmas Kärner.

Prof. Stukos tegi lühikese sissejuhatuse saatele, misjärel alustati saadet 1969. a. laulupeo heliplaadilt lauluga „Mu isamaa on minu arm". Maano Milles tutvustas eestlaste ja Eesti ajalugu. Esimesena mitmest lõikest ESTO-80 Põhja-Ameerika noortaidurite kontsertide heliplaadilt oli Urmas Kärneri ja Ell Taburi duett „Oleksin puusepp".

Siis laulis New Yorgi Eesti Meeskoor M. Lüdigu „Koit",

Juta Ristsoo kõneles eestlastest USA-s, nende kulturilistest ja poliitilistest tegevustest ning rõhutas eestlaste ülemaailmset tihedat kokkukuuluvustunnet.

Järgnesid Külapoiste „Nägin eile neiut" ja Lindau õdede „Suvetuul".

Edasi tutvustas Mari Linnamaa eesti rahva iseloomu ja omapära, rõhutades suusõnaliselt esitatud rahvajuttude traditsioone, millele järgnes jälle muusikaline osa. Positiivsed mehed laulsid „Pühapäev", Jaak Joala „Laulu ise luuletasin" ja Apelsini ansambel „Viimse viie sees".

Nüüd rääkis Andres Jüriado **viimasest pooleteisest aastast Eestis pärast Poola rahutusi, mainides ülestõuse ja dissidentide arvu kasvamist.**

Saate lõpus laulis Urmas Kärner „Öö pime", Külapoisid „Kuulge Eesti pojad", millele järgnes Eesti hümn koori ja orkestri esitusel.

Saade oli valminud alles eelmisel esmaspäeva õhtul, mistõttu kvaliteet oli mõnel korral alla professionaalset taset. See oli siiski esimese katsena väga teretulnud. On loota, et eestlased saavad veel teistelgi kordadel uusi saateid organiseerida. ESTO-80 heliplaat on haruldane allikas igasuguse eesti muusika tutvustamiseks ja näitab Ülemaailmsete Eesti Päevade tähtsust sellise programmi salvestamiseks. Raadiosaated on ideaalne viis eestlasi maailmale tutvustada ja on hea näha, et New Yorgis kasutati head võimalust selliseks suurepäraseks algatuseks.

W. Mart Laanemäe

Eesti külastamine kahjustab eesti vabadusvõitlust

Hamiltoni Eesti Võitlejate Ühing moodustas vabadusvõitluse, noorte ja eesti kultuuri fondid

Hamiltoni Eesti Võitlejate Ühingu peakoosolek toimus pühapäeval, 21. veebr. Hamiltonis YWCA ruumis hulgaliste osavõtjatega. Ühingu esimees A. Jurs avas koosoleku lauluga „Eestimaa, Su mehe meel". Koosoleku juhatajaks valiti A. Jurs ja protokollijaks F. Koger.

Tegevusaruande esitas esimees A. Jurs, millest nähti, et ühingu juhatus ja liikmeskond on agaralt osa võtnud võitlejate tegevusest ja kaasa loonud teiste eesti organisatsioonide tegevusele ning ürituste organiseerimisele. Ühingu liikmeskonda on meeles peetud nende tähtpäevadel ja haiguse puhul. Võeti osa ka Poola Solidaarsuse päeva toetamisest.

Kassaaruande esitas laekur L. Ploom, millest selgus, et ühing on majanduslikult rahuldavas olukorras. Toetuste laekumine on olnud parem kui kunagi varem. Revisjonikomisjoni protokolli luges ette F. Koger. Komisjon tänas laekurit korralikult tehtud töö eest.

Koosolek otsustas ühingu liikmemaksu tõsta, kuna kulud on tõusnud inflatsiooni tõttu.

Tegevuskava esitas E. Lindaja. Uue punktina oli tegevuskavas Hamiltoni E.V.Ü. Vabadusfondi loomine. Sellel oli juba pandud praktiline alus ksv. V. Tera poolt läbiviidud korjandusega, milline tõi sisse peaaegu $1000. Teise punktina oli juhatuse ettepanek luua noorte- ja eesti kultuurifond, millisele pani „nurgakivi" ksv. August Pärna $1000 annetusega. Fondide loomine võeti vastu ja otsustati neid täiendada vabatahtlike annetustega. A. Pärna avaldas lootust, et see võiks õhutada eesti noori töötama eestluse heaks.

Juhatusse valiti ühel häälel tagasi L. Ploom, H. Lember, A. Voode ja E. Lindaja. Asemikkudeks V. Marge, M. Pihlak. Revisjonikomisjoni F. Kober, M. Pertens ja O. Poltov. Aukohus: A. Pärna, H. Mölder ja J. Langel. Kanada Eesti Võitlejate Ühingute Liitu O. Poltov, M. Pihlak, F. Koger ja A. Voode. Baltic Corps in Hamilton: A. Voode, A. Jurs ja H. Mölder. SEEN (Society of Eastern European Nations): E. Lindaja, A. Jurs ja M. Pihlak. Baltic Veterans League in Canada: A. Jurs ja L. Ploom.

Sõjamälestusi on vaja varsti välja antava raamatu jaoks. Loodeti, et kõik kaasvõitlejad ja kaaseestlased sellele kaasa aitavad. Ühing otsustas toetada Baltic American Freedom League in USA. Räägiti kommunistidest ja nende korrast. Venelased on ainult meie vaenlased, kellega sõpruse pidamine on patt.

Kõne all oli ka asjaolu, et USA konsulaaresindajad külastavad okupeeritud Eestit, mille vastu siinsed eestlased protestivad.

Samas on aga juhitud tähelepanu ameeriklaste poolt, et vaadake endid, kui palju teie ise seal külas käite ja toetate sealset korda. Kui see käimine jatkub, võidakse USA-s Eesti tunnustamist „de jure" revideerimisele võtta. See oleks suurim poliitiline kaotus vabadusvõitlusele vaba Eesti eest.

Koosoleku lõppedes istuti veel kohvilauas omavahelises mõttevahetuses.

● Tehnikateaduse doktor Ervin Pütsep kutsuti eksperdina rahvusvahelisele arutlusele Heidelbergi, Saksamaal. Teemaks on seal „Realism haiglahügieenis". Dr. E. Pütsep on saanud rahvusvaheliselt tunnustatud spetsialistina haiglate ehitamise alal.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$45.—	$55.—
Poolaastas	$24.—	$29.—
Veerandaastas	$13.—	$15.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
aastas	$49.— + $39.—	$44.—
poolaastas	$26.— + $19.50	$22.—
veerandaastas	$14.— + $ 9.25	$11.—

VÄLJASPOOL KANADAT:
LENNUPOSTIGA aastas $49.—, poolaastas $26 ja veerandaastas $14.— + SAATEKULU — aastas $66.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 60 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

PUHKA RAHUS
ARMAS ABIKAASA, ISA, VANAISA, VEND JA AI

KARL MÖLLER

sünd. 17. veebr. 1897 Laius-Tähkveres
surn. 26. veebr. 1982 Newmarketis

Leinavad kurbuses

abikaasa AGNES
poeg ILMAR abikaasaga
tütar EVI perekonnaga
VEND ja ÕDE Kodumaal

Armast vilistlast

EERIK LEMBER'it

sündinud 23. märtsil 1905 Tallinnas
surnud 8. veebruaril 1982 Stokholmis

mälestab leinas
KORPORATSIOON VIRONIA

Lahkus igavikku kallis perekonnasõber

EERIK LEMBER

sündinud 23. märtsil 1905 Tallinnas
surnud 8. veebruaril 1982 Rootsis

mälestab kurbuses
VILLEM NOOLANDI perekonnaga

MEIE KULLAKALLIS EMA, VANAEMA JA VANAVANAEMA

ROSIINE PUUSTRÖM

neiuna BLUNGVIST

Sündinud 17. oktoobril 1896 Prangli saarel
Surnud 28. veebruaril 1982 Torontos

Mälestavad sügavas leinas

tütred MEERI abikaasaga
HELGA abikaasaga
AINO abikaasaga
PILVI
lapselapsed HELLE, ENE ja THOMAS perekondadega
SUGULASED Eestis ja Rootsis

Nii palju, nii palju Sa meile andsid,
meie muredki oma südames kandsid,
me võlgneme tänu Sul' kallis ema,
Sa olid me vastu nii armas ja kena.

Kirstupanek teisipäeva õhtul kell 8 Murray E. Newbigging matusemajas.
Matus kolmapäeval, 3. märtsil kell 10 homm. samas.

LUGUPEETUD JA ARMAST ÕEMEEST

KARL MÖLLER'it

mälestavad leinas

BERTHA
IDA perega Eestis
FINITA perega Eestis
ERIC abikaasaga

Puhka rahus!

TÕSIST EESTLAST JA HEAD NAABRIT

KARL MÖLLER'it

mälestavad leinas

ROYAL BEACHI EESTLASED

KAUAAEGSET PEREKONNASÕPRA

ROSIINE PUUSTRÖM'it

mälestame leinas
AMANDA ja SULEV KALLAS
ÕIE ja ETS ROOMETS
ESTER ja KARL VAHER
LEA ja JAAN

Kallist sugulast

HELMI KALMAR'it

mälestavad

KARL ja LIDIA KÜLL
JAAN ja KATRIN perekondadega

PEEL CHAPEL 2180 Hurontario St., 229-7663

RONCESVALLES CHAPEL 436 Roncesvalles Ave. 533-7956

YORKE CHAPEL 2357 Bloor St. W. 767-3153

Turner & Porter FUNERAL DIRECTORS LIMITED

Off-the-Street Parking at all Chapels.

Meeldiv, väärikas ja individuaalset tähelepanu osutav teenimine. Oma parkimisplatsid kõikide matusemajade juures

---

IGAVIKKU LAHKUS ARMAS EMA JA VANAEMA

LINDA VÕHNI

19. august 1901 Tartu
17. veebruar 1982 Toronto

Leinas

tütar VIRVE abikaasaga
HELENA LINDA
KARL AUGUST
IRJA REET

Seal, kus rukkiväli
lagendikul heljub . . .

Armast perekonnasõpra

RENATE TOMBAK'ut

mälestavad leinas

JOHANNA ja KUSTAS LIIVAMÄGI
SIIRI ja JAAN LEPP
ILMAR LÕHMUS perekonnaga
RAIMOND VILDE perekonnaga

Otsin
LAPSEHOIDJAT
1½ a. lapse juurde 2 päeva nädalas. Palun helistada 297-4850 või 297-2036.
Dr. Reet Roman

KOLONEL-LEITNANT

KARL LIIVOLA

Sündinud 31. mail 1889 Eestis
Surnud 26. veebruaril 1982 Rootsis

Leinavad tütred
PIA BÜNGER abikaasaga Kanadas
ELFRIEDE RAUN perekonnaga Eestis

Avaldame südamlikku kaastunnet perekond TOMBAK'ile nende ema ja abikaasa

RENATE TOMBAK'i

surma puhul

LEMBIT ja LIA PIKKOV

Kolimine
•
J. KRULL
•
Wilcox Lake Sauna
PEREKONNA SAUN
464 Sunset Beach Rd., P.O. Box 460
Oak Ridge, Ontario L0G 1P0
•
Tel. 773-0497

Sina viid inimese jälle põrmu ja ütled:
„Tulge tagasi, inimlapsed!" — Psalm 90:3

KARL LIIVOLA't

mälestab

HELMI LIIVANDI perega

Armast head sõpra ja endist naabrit

KARL MÖLLER'it

mälestavad leinas

LYDIA ja AUGUST HÜTT

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ☎ 489-8002

Suureks sündmuseks T. E. S. Lasteaias oli Eesti Vabariigi 64. sünnipäeva paraad. Pildil vaade osale lastest, kes olid suures osas rahvarõivais ja lehvitasid eesti lippe. Foto: Vaba Eestlane

Pensionäride koor esitas Tammeveski viimase laulu

Neljapäeval, 18. veebruaril toimus pensionäride klubi traditsiooniline koosviibimine kohvilauas rohkearvuliste osavõtjatega, mis siiski erines teistest sarnastest koosviibimistest, kuna sellega tähistati ka Vabariigi 64. sünnipäeva. Erilise aastapäeva mulje ja meeleolu andsid laudadel põlevad küünlad ning vaasides olevd lilled.

Koosviibimnse avas äsja „lõunamaalt" tagasi jõudnud klubi esinaine F. Terts, kes omas lühikeses sõnavõtus tervitas koosviibijaid ja soovis neile õnne eeloleva Vabariigi aastapäeva puhul. Ta ütles: „Meie ei pühitse täna Vabariigi aastapäeva, vaid meenutame seda, kuna aastapäeva pühitsemise aktus toimub pühap., 28. veebruaril Toronto Ülikooli aulas." Ta palus sellele rohket osavõttu.

Järgnes Toronto Ev. Luteriusu Kolmainu koguduse õp. O. Gnadenteichi sõnavõtt. Õpetaja algas oma aastapäevakohast sõnavõttu koraaliga „Oh võtkem Jumalat, suust südamest nüüd kiita". Oma vaimulikus kõnes rääkis õpetaja sellest kuidas Jeesus sundis oma jüngreid laevale minema ja kui laev oli merehädas suurte lainete pärast, hakkasid jüngrid kartma.

Nende näidetega sidus ta oma vaimuliku kõne eesti rahva minevikuga, Vabadussõjaga ja selle võidurikka lõpuga.

Mainides, et rahvas, kes elab ja töötab, see ei kao. Eestlased on võitleja rahvas, kes võitleb oma õiguste, tõekspidamiste ja vabaduse eest. Ta tõi näiteid Põhjasõjast, kus meie rahvas tohutult hävines, kuid peale suuri katastroofe oleme jälle Jumala abiga sirgunud, kosunud ja kasvanud. Lõpuks palvetas õpetaja Eesti maa ja rahva eest, paludes õnnistust asukoha maale ja rahvale ning luges söögipalve.

Pensionäride laulukoor värvikülastes rahvarõivastes, alustas oma ettekannet P. Tammearu juhatusel klaveri saatel Leida Pilt'i loodud koori motoga „Laskem laulul lennata". Esimese lauluna laulis koor T. Vettiku „Kodumaale", Soome rahvaviisi „Mu sünnimaa", Portugali rahvaviisi „Seal kus Emajõgi voolab" ja „Tervitus kodumaale". Esinaine mainis, et „Tervitus kodumaale" on Tammeveski viimne looming, mida ta ise enam ei kuulnud ning see esitati nüüd tema mälestuseks. Järgnes „Püha, põline ja üllas", E. Võrgu „Eestilipp", ja J. Aaviku „Hoia, Jumal, Eestit". Kaks viimast lauldi ühislauluna.

Klubi tänuväärsed perenaised serveerisid kuuma kohvi ja laudadel „ägasid" vaagnad maitsvate suupistedega. Kohvijoomise ja vestlemise vaheajal klubi esinaine kasutas juhust ja teatas,

et koosviibijate hulgas viibib abielupaar Hilda ja Aleksander Meliste'd, kes tähistavad oma 65. aastast abielu.

Ta soovis neile õnne ja head tervist edaspidiseks, mida koosviibijad kestva aplausiga kinnitasid.

Toronto Eesti Rahvatantsijate Rühm „Kungla" poolt tõi tervitusi Katrin Kütti ning kutsus rohkearvuliselt neid oma eelolevale peole.

Teadete osas on järgmist: 4. märtsil toimub Eesti Majas klubi laulukoori ja võimlejate ühine pidu, millest paluti kõikidel osa võtta; pileti hinnaks on 4 dollarit koos kohvi ja suupistete ning tantsu võimalusega. Tantsuks mängib meeleolulaulja M. Niinvee omal „suurel pillil".

Klubi järgmine koosviibimine toimub 18. märtsil, klubi loterii 18. aprillil, millele paluti annetada esemeid.

Lõpuks esinaine tänas kõiki, kes koosviibimise kordaminekuks on kaasa aidanud. Eriliselt tänas ta õpetajat O. Gnadenteichi, laulukoori ja ta juhti, perenaisi ja meesabilsi ning lõpuks publikut rohke osavõtu eest ja soovis kõigile õnnelikku koju jõudmist!

J. S-gi

Pastor Kaljo Raid Vancouveris

13.—21. märtsini peetakse Vancouveri Ühendatud Koguduse kirikus EVANGEELSEID KOOSOLEKUID, kus sel puhul teenib külalisena Sõna ja muusikaga tuntud eesti helilooja, tshellist ja pastor Kaljo Raid Torontost..

Jumalateenistused toimuvad sel puhul kogu nädala kestel Ühendatud Kirikus alates 13. märtsist igal õhtul kell 7.30, väljaarvatud esmaspäev. Pühapäevadel on jumalateenistused kell 11 homm. ja kell 7 õ.

Lenduril oli vaimseid häireid

TOKIO — Jaapani lennuliini lendur, kes hiljuti langes oma lennukiga ja reisijatega Tokio lahte, kus 24 inimest said surma, on nüüd arstide kontrolli all. Ta on öelnud, et ta tundis end lennul haigena ja lükkas kontrollkangi edasi mõned hetked enne avariid. Kaaslendur, kes ka pääses eluga, on rääkinud uurijaile, et ta katsus asjata hoida lennukit enneaegselt maha tormamast. Nagu on selgunud, on lenduril olnud ka varem tegemist vaimsete häiretega, mistõttu teda vahepeal ei lubatudki lennata.

Teadaanne hiidlastele!

Hiidlaste Seltsi korraline aastapeakoosolek, mis pidi toimuma pühapäeval, 14. märtsil 1982 kell 2.00 pärast lõunat, lükatakse Peetri koguduse õpetaja valimiste pärast 1½ tundi edasi ja toimub niisiis kell 3.30 pärast lõunat.

Hiidlaste Seltsi liikmeskonnas on paljud Peetri koguduse liikmed, kes sooviksid ka õpetaja valimistest osa võtta.

VABA EESTLASE UUED TELEFONID:

toimetus 444-4823
talitus 444-4832

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 465-4650 või 465-4659
Ühenduses on jõud
ODAVAD LAENUD KAASMAALASTELE.
Praegu kehtivad intressimäärad:
PERSONAALLAENUD 19%
HÜPOTEEKLAENUD 18%
Laenud on laenuvõtja surma puhul kindlustatud kuni $30.000— ulatuses, jäädava töövõimetuse puhul on kindlustatud kuni $10.000 ulatuses vastavalt kindlustuste tingimustele.

Eesti Vabariigi aastapäeva ja palvepäeva jumalateenistus

Harva on palvepäev ja Eesti Vabariigi aastapäev sattunud samale päevale nagu tänavu. Selletõttu toimuski Peetri kirikus 24. veebruaril Eesti Vabariigi 64. aastapäeva ja palvepäeva ühine jumalateenistus, kus teenis piiskop K. Raudsepp, kaastegev oli Cantate Domino koor C. Kipperi juhatusel, koorisolistiks Elna Libe ja orelil Roman Toi. Jumalateenistuse alul toodi nõukogu liikmete poolt sisse Eesti lipp, mis jäi kogu jumalateenistuse ajaks auvalvesse ja altariküünla tulest võetud tulega süüdati mälestustahvli ees olev küünal.

Jumalateenistuse alguses toimus palvepäeva kohane kümne käsu ja piiskopi karjasekirja lugemine. Algliturgia palves tänas piikop Jumalat, et oleme tohtinud olla vaba rahva pojad ja tütred ning palus, et Jumal juhiks meid ikka õigele teele.

Cantate Domino koor laulis T. Vettiku „Su põhjamaa päikese kullast", A. Virkhausi „Tänage nüüd Issandat", Miina Härma „Lootuse laul" ja viimasena J. Aaviku „Hoia, Jumal, Eestit". A. Virkhausi laulus oli koorisolistiks E. Libe. Piiskop K. Raudsepp tõi koguduse silmade ette Moosese,

kes pidi kannatama oma isamaa-armastuse pärast ja maapakku minema, kus Jumal andis talle käsu oma rahvast päästma minna.

Mooses tundis, et ei tohi unustada oma Jumalat.

Ka meie isamaa on meile Jumal andnud. See lipp, mida mehed praegu hoiavad on võitluse, kannatuse lipp. Ta rääkis loo mehest, kes oli end viis aastat varjanud venelaste eest, aga siis avastatud ja haavatuna jäänud tagaajajate kätte, kes ta Leningradi viisid, kus ta suri, aga surres hoidis ta veel oma käes tükikest sini-must-valgest lipukesest. Seda lippu on hoidnud eesti mehed ja naised, et nende lastel oleks parem elada.

Täna põleb monumendi ees vilkuv tuluke.

Kas see on ainult tuleleek või selle mehe hing, kes uskus, et talle kord vabadus saabub.

Meie paremad rahva pojad pole Jumalat unustanud, ainult palvetamisega suudavad inimesed seista raske ajal, edasi minna oma lipuvärvidest kinni hoides.

Piiskop kirjeldas Soome sõdade tugevat vaimset jõudu, mis seisis palves, mitte vaid rindel, vaid soome kodudes. Soomes olid vaimulikud sõjaväeosades.

Sõjamõllus palvetasid sõdurid ja valitsus, sest see oli ainus jõud sellel rahval. Soomlane võttis rahu vastu, aga ei andnud otsi vaenlase kätte. Kui Kyösti Kalliol tuli vaherahu kokkuleppele alla kirjutada, ütles ta, et kuivagu ta parem käsi, kuna ta ei taha alla kirjutada soome rahva surmaotsusele. Mõne kuu pärsat sai ta halvatuse ja parem käsi jäi elutuks ning varsti järgnes surm. Soome on tänapäevani siiski vaba rahvas. Maailm vajab suuri moraalseid isikuid, kes kasvavad Jumala armastuses, läheduses ja tões Issanda Jeesuse käekõrval. Need oskavad palves ja tões oma teed käia.

Langenute mälestamisel meenutati kõiki neid, kes oma elu on andnud oma rahva teenimiseks. Pärast palvet kodumaa eest järgnes Eesti hümn.

Jumalateenistuse järel pakkus Cantate Domino kirikulistele enne külma veebruariõhtusse minekut kohvi.

USA autotööliste kokkulepe häirib kanadalasi

TORONTO — Fordi autokompanii ja USA autotööliste ametiühingu uus kokkulepe on põhjustanud viha ja kriitikat kanada autotööliste ametiühingu juhtkonnas. Ameerika töölised lasid oma palgad külmutada pideva töökoha kindlustamiseks. Kanadas on see mõte aga vastumeelne ja hukkamõistetav, sest „kuidas saaksid nad anda tagasi seda, mille võitmiseks on nii kaua võitlust peetud". Kanada ametiühingu juhid otsustasid minna USA-sse sealseid ametiühingu liikmeid mõjutama, et nad kokkuleppe tagasi lükkaksid.

Venelased andsid andmeid möödunud aasta viljasaagist

MOSKVA — N. Liit andis lõplikud andmed oma möödunud aastase viljasaagi üle, mida on küll arvatud, kuid mitte kunagi enne ametivõimude poolt kinnitatud, et saagi suurus oli 170 miljonit tonni vajalikust 230 m. tonnist. On siiski arvatud, et venelased andsid need arvud selleks, et kummutada läänemaiste asjatundjate arvamist, et saak võiks veelgi madalam olla.

Rahutused Ugandas

NAIROBI — Ägedad võitlused puhkesid Uganda pealinnas Kampalas möödunud teisipäeval, kui 300-liikmeline hambuni relvastatud partisanide üksus tuli linna ja ründas selle peamisi sõjaväe barakke, mis ei ole kaugel Uganda sõjaväe peastaabist. Ametivõimud ütlesid, et ründajad on tagasi tõrjutud ja põgenevad Entibbe poole. Partisanide juht Andrew Kayira on oma eesmärgiks võtnud praeguse presidendi Milton Obote kõrvaldamise.

KIRIKUD

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik, (Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2. Tel. 483-2478 ja 1-527-0410.

Pühapäeval, 7. märtsil kell 17.00 JUMALATEENISTUS ja pühapäevakool.

Õpetaja kõnetunnid: igal neljapäeval kell 18.00—19.30 omas kodus. 501 Davisville Ave., Toronto 19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Maplening igal esmaspäeval kell 18.00— side Ave., Hamilton, tel.: 527-0410

E.E.L.K. PEETRI KOGUDUS
317 Mt. Pleasant Rd. Toronto Ont. M4P 2L1.
Hooldaja õpetaja Udo Petersoo
Organist dr. Roman Toi
Õp. O. Puhm (pikemal puhkusel)

Kolmap., 3. märtsil kell 7 õ. PALVETEENISTUS, peab A. Roost.

7. märtsil kell 11 homm. KONTSERT-JUMALATEENISTUS koguduse noortekoor LOOTUSE kaastegevusel, teenib pastor U. Petersoo, koori juhatab R. Lindau, leerieelsed.

Ingliskeelne JUMALATEENISTUS kell 9.30, pastor H. Hutchison.

7. märtsil kell 5 p.l. MUSICA VIVA ja MUSICA DIVINA vaimulik kontsert Lembit Avessoni juhatusel.

Kolmap., 10. märtsil kell 7 õ. PALVETEENISTUS, peab T. Kass.

14. märtsil kell 11 homm. TAISKOGU JUMALATEENISTUS, teenib piiskop K. Raudsepp. Kell 10.15 esineb L. Avesson oma kooli orkestriga.

TAISKOGU KOOSOLEK toimub Peetri kirikus pühap., 14. märtsil 1982 kell 12.15. Päevakord: koosoleku rakendamine, 2) uue õpetaja valimine, 3) üldine informatsioon, 4) tegevuse aruanne, 5) 1981. a. majanduslik aruanne, 6) 1982. a. eelarve, 7) algatatud küsimused.

Peetri koguduse nõukogu on õpetaja kandidaadiks üles seadnud pastor Andres Tauli, kelle valimine toimub täiskogus 14. märtsil 1982.

Igal pühap., piiblitund kell 10 ja pühapäevakool kell 11.

Naisring igal kolmapäeval kell 5.

Pastor U. Petersoo kõnetunnid tel. 624-6128 esmasp. ja neljap., kell 7—9.

Kantseleitunnid teisip. kell 6—8 ja neljap. 2—4. Kiriku tel 483-5847.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

Ingliskeelne jumalateenistus kell 1 päeval.

Pühap., 7. märtsil kell 11 homm. kannatusaja alguse JUMALATEENISTUS, armulaud. Peapiiskopi karjasekirja ettelugemine.

Pühap., 14. märtsil kannatusaja JUMALATEENISTUS kell 4 p.l.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488.
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 7. märtsil kell 10.15 homm. pühapäevakool. Kell 11.00 homm. JUMALATEENSTUS, K. Raid, meeskoor. Issanda surma mälestamine.

Kell 6.00 õ. noorte tunnistused, vokaalansambel „Gloria", V. Krabi.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Immanueli kirik,
21 Swanwick Ave.
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

AVAJUMALATEENISTUS Immanueli kirikus laup., 6. märtsil kell 7 õ.

Pühap., 7. märtsil kell 3 p.l. AVA-JUMALATEENISTUS, kaastegevad mitmed eesti ja kanada koguduste pastorid, külalistena pastorid Evald Kiil ja Märt Vähi. Laulavad Ülo Lindström ja Raul Pumber. Pärast jumalateenistust koosviibimine kohvilauas.

(Buss Eesti Kodust kell 2.15).

Esmasp. kuni kolmap., 10. märtsini kell 7.30 õ. külaliskõnelejad E. Kiil New Yorgist ja Märt Vähi Frederictonist. Laulu- ja muusika ettekandeid.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Pühap., 7. märtsil kell 11 homm. JUMALATEENSTUS. Kõnelevad A. Ehasoo ja jutl. E. Saraoja. Issanda surma mälestamine.

PEEL CHAPEL 2180 Hurontario St., 229-7663
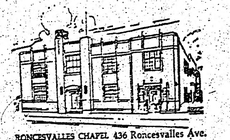
RONCESVALLES CHAPEL 436 Roncesvalles Ave. 533-7954

YORKE CHAPEL 2357 Bloor St. W. 767-3153
Turner & Porter FUNERAL DIRECTORS LIMITED Established 1909
Off-the-Street Parking at all Chapels.
Meeldiv, väärikas ja individuaalset tähelepanu osutav teenimine. Oma parkimisplatsid kõikide matusemajade juures

Otsin
LAPSEHOIDJAT
1½ a. lapse juurde 2 päeva nädalas. Palun helistada 297-4850 või 297-2036.
Dr. Reet Roman

Kolimine
J. KRULL
Wilcox Lake Sauna
PEREKONNA SAUN
464 Sunset Beach Rd., P.O. Box 460
Oak Ridge, Ontario L0G 1P0
Tel. 773-0497

SPORT

Spordiuudiseid kodumaalt

Moodsal rütmilisel võimlemisel on kodumaal nimeks antud iluvõimlemine, mille võistlusvormi harrastamine ka kodumaal levib. Uuest aastast kehtivad iluvõimlemisel mitmed uued nõuded. Meistrijärgu kavad peavad muutuma märgatavalt keerukamaks. Nii peab rõngaharjutuses suurele viskele järgnema püüdmine veeresse, rõnga ja kurikaharjutuses tuleb vahendit püüda ka selja taga. Kurikaharjutuses on muudatusi kõige rohkem, nõutakse korraga kahe kurika viset, vähemalt kolme järjestikust kõrget zhongleerivat viset. Hüpitsakavas peab olema nüüdsest vähemalt viis, lindis kolm suurt viset. Tallinna Pedagoogilise Instituudi võimlas peetud võistlusel oli 47 võimlejat, kellest alles neljandale kohale pääses Eesti võimleja Nele Muddi 44,35 punktiga, kuna esikohad läksid külalistele Leningradist.

☆

Iluuisutamise võistlused peeti Tallinnas raskeis võistlusoludes, kuna ei suudetud tagada liuvälja korrapärast puhastamist, mistõttu võistlejad ei saanud esitada vabakava ja tulemused arvestati vaid koolisõidu ja lühikava põhjal. Poistest oli meistrijärgus parim Teet Ilves, tüdrukuist meistrikandidaadijärgus Häli Laaneoks ja poistest samas järgus Toomas Künnapuu.

☆

Eestis on orienteerumine jagunenud talviseks ja suviseks maastikuspordiks. Neist talvine jaguneb omakorda jooksu- ja suusatamissuunistamiseks, kuigi viimane ei ole Eesti ilmastikuolusid arvestades laiemat harrastamist leidnud. Suvine suunistamine jaguneb individuaalseks jooksuks ja teatesuunistamiseks. Möödunud aasta Eesti edetabelis olid talvises suunistamises parimad: 1) N. Järveoja, 2) L. Luuk ja 3) L. Haldna. Naistest 1) M. Viimann, 2 T.-M. Pärnik, 3) V. Rebane. Suvises, meestest: 1) N. Järveoja, 2) A. Kivikas, 3) J. Tasa; naistest: 1) A. Kiudorv, 2) R. Johanson, 3) V. Rebane; noormeestest: 1) V. Pak, 2 J. Umarik, 3) P. Teder; neidudest: 1) M. Lahtmets, 2) K. Pani, 3) P. Tagel.

☆

Pärnus peeti ranna piirkonnas pargivõistlus suusatamises, kus osavõtjaid oli üle 100. Iga võistlusklassi võitja sai „Visu-Fiiber" suusad. Ka teise ja kolmanda koha saavutajad said auhinnaks suusad. „Visu-Fiiber" suusad olevat uue konstruktsiooniga. Need anti katsetada N. Liidu laskesuusatamise koondise liikmeile, kus anti hinnang, et need suusad on maailma parimate suuskade tasemel nii sõiduomaduste kui ka välimuse poolest. 10 km distantsil oli esimene Eesti meeste koondise kandidaatidest Uno Leist ajaga 27.23, 2) Ahti Kurvits 27.54, 3) Valdur Krünberg 28.05. Rajoonide-linnade meesvõistlejaist 7,5 km distantsil 1) Kalev Telk 21.10, 2) Kalju Polt 21.13, 3) Tiit Idarand 21.44. Samal distantsil oli nooremaist parim Assar Kütt 21.12. B-klassi poistest 5 km distantsil 1) Veljo Jõgiste 15.9, naistest Tiia Mildre 15.49; rajoonide-linnade naisvõistlejaist Helmi Mihailova 16.44 ja A-klassi neidudest Karin Saar 16.22.

☆

N. Liidu 1981. a. tennismängijate paremustabelis on naiste hulgas parimaks eestlaseks 19. kohal olev Liidia Nurme Tallinnast ja meeste hulgas 16. kohal Ervin Lange samast linnast. Mõlemad olid eelmisel aastal 14. kohal.

☆

Rahvusvahelise Esperanto Maleliidu (ESLI) Eesti Malesektsiooni organiseeritud teisel rahvusvahelisel kirimaleturniiril Paul Kerese mälestuseks on pärast 18-kuud kestnud mängu lõppenud 155 partiid, mis mängitud 23 esperantistist maletaja poolt. Praegune turniiri seis on: 1) poolakas Jozef Zubel 5,5 p 6-st võimalikust, 2) hollandlane Wieg Terpsta 9 p 11-st, 3) Ants Tali Eesti 9 p. 11-st, 4) Tiit Kuusik 9 p. 12-st, 6) Heldur Võsa 12,5 p. 17-st, 8) Juhan Soovares 8,5 p. 12-st. Turniiri lõpetamine on planeeritud 7. jaanuarile 1983. Selle turniiri 10 paremat saavad edasi mängida III rahvusvahelisel kiriturniiril.

☆

Otepääl peetud Eesti laskesuusatamise karikavõistlusel oli 20 km distantsil parim U. Viljar Võrust ajaga 1.14,10, 10 km distantsil K. Polt Harjumaalt ajaga 38.21.

☆

Grupp „Kalevi" suusatajaid olid võistlusmatkal Soomes. Helsingis pargivõistlusel sõideti ühisstardist 10 km. Võitjaks osutus eestlane U. Leist. Noorte võistlustel sai A. Kütt kolmanda koha. Lahtis maailmameistrivõistluste rajal peetud 15 km võistluses oli jällegi esimene U. Leist, teine P. Vaardi. Noorte 10 km võitis A. Kütt.

Stokholmi eesti noored organiseerivad maikuul sisurohke nädalalõpu, millele nimeks on OTSE, tuletatud sõnast ESTO paremalt lugema hakates. Pildil suurürituse korraldajad Liisi Raud, Heinar Valk, Tanel Moora, Alar Laas, Peeter Paljak, Alar Laan, Piret Kaaman-Lepisk ja Georg Metsalo. Foto: Peeter Mihkla

Eesti meie südameis

Stokholmi eesti noorte „võrratu" nädalalõpp maikuul

Eesti noorem generatsioon Rootsis korraldab „võrratu" nädalalõpu eestlastele nimega OTSE Stokholmis 20.—23. maini. Nädalalõpp on sisustatud kultuurse ja sportliku tegevusega, arutluste, pidude ja paljude koosviibimistega.

Kui Eesti Üliõpilaskond Rootsis (EÜR) oma tegevuse lõpetas, jäi järele raha. Kaua mõteldi, kuidas seda otstarbekamalt kasutada, kuni otsustati, et tehakse midagi sellist, millest saaksid osa võtta kõik eestlased kõigis vanuses: tehakse tõeline eesti nädalalõpp Stokholmis.

Nüüdseks on kavad peaaegu valmis ja pidustus on tulemas.

Tegevus toimub 20.—23. mail Stokholmis, kus elatakse Eestiga meie südameis.

Nimigi OTSE on vaid väike järjekorramuudatus vormist ESTO, ainult paremalt vasakule lugeda.

Praegu on teada, et neljapäeval, 20. mail keskpäeval on kunstinäituse avamine Eesti Majas (kus on võimalik oma töödega esineda, kuid töö tuleb saata hiljemalt 1. aprilliks korraldavale toimkonnale. Pealelõunat OTSE avamine, kus avakõne peab esimees Peeter Paljak, millele koheselt järgneb laudkonnavestlus. Õhtul on tegevuspaigaks kõrts, kus pakutakse rikkalikku eeskava, suupisteid, tantsu, muusikat ja võistlusi.

Reedel algavad juba hommikul spordivõistlused Eriksdalshallenis, kus on kavas võrkpall, korvpall, sisebandy ja badminton.

Pealelõunat collage, mille kavas on muusikat ja luulet. Õhtul disko, tants, võistlused 11—17-aastastele.

Samal ajal on avatud kõrts sama huvitava eeskavaga, kui eelmisel õhtul.

Laupäeval avaldatakse keskpäeval eesti noorte poliitiline manifest, pealelõunat on jalgpallivõistlus eestlaste ja lätlaste vahel. Õhtul ball, millega tähistatakse Stokholmi Eesti Osakonna 20. aasta juubelit. Pärast kesköö toimub kõrtsus veel „nachspiel".

Pühapäeval oleks keskpäeval piknik.

Noorte suurürituse korraldajad on Liisi Raud, Heinar Valk, Tanel Moora, Alar Laan, Peeter Paljak, Alar Lange, Piret Kaaman-Lepisk ja George Metsalo.

Noored on alustanud informatsioonivahendusega,

esimene leht on juba ilmunud, uusi lubatakse veel välja anda, et sündmus laiemalt huvi leiaks.

ILMUS:

FRED LIMBERG

ISAMAA EEST

Eesti Vabariigi sõjajõudude organisatsioon ja juhtkond.

Lugeja leiab sellest raamatust 1028 nime, keda lugedes tekkib küsimus: kuhu nad on jäänud? Kuigi mõni neist on oma maise teekonna lõpetanud läänes, on enamus hävinenud koos Eesti riikliku iseseisvusega. Selles raamatus on tuhat meie sõjameestest leidnud sel viisil tagasihoidlikku meenutust.

Hind $18.00 pluss saatekulu 70 centi

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

VABA EESTLASE TALITUSES müügil stereo heliplaat

INGEMAR KORJUS bass-bariton

CHARLES KIPPER — klaverisaade

Metsateel (A. Kapp), Ennemuiste (M. Saar), Üks suu (M. Saar), Muremaa (R. Päts), Laul sõnajala õiest (T. Vettik), Sind tervitame kuldpäike (A. Karindi) ja Rändaja õhtulaul (J. Tall) ja rahvalaule: K. Raidi seades — Laulu mõju, Kui ma hakkan laulemale, Ära viies ja Kivikasukas, L. Virkhausi seades — Kus on kus on kurva kodu, V. Kappi seades — Linakatkuja ja J. Zeigeri seades — Kanneldajast vend.

Hind $9.50 pluss postikulu $1.—

ILMUS

Oskar Lutsu KEVADE I

Saadaval „VABA EESTLASE" talituses ja koolõhtutel Eesti Majas raamatute müügilaual.

HIND $6.00 — postiteel $6.50

ILMUS — 1978. a. kauneim eestikeelne luuletuskogu

Ivar Ivask

„ELUKOGU"

I. Ivask püsib oma luules tugevate sidemetega Lõuna-Eesti vanemate sünnimullas. Tema nägemuslik luule Soomest, selle shamanlikust soome-ugrilisest tundest ja müstikast, aga ka oma ümbruskonnast mujal maailmas on tunderikas ja tähelepanuerk. Elukogusse on valitud paremik ta varem ilmunud kogudest.

320 lk. Hind $10.00 — saatekulu 50 centi

SAADAVAL „VABA EESTLASE" TALITUSES

Berta Ruck

MUNDRIS SÜDAMEVALLUTAJAD

7.

Mul on sellest juba teatud kogemus. Kui olin veel koolis, oli saksa keele õpetaja mu vihatud põlgusalune. Ma ei oska kirjeldada, kuidas iga asi tema juures mu närvidele käis. Juba tema viis kanda juukseid patsides ümber pea (viimane ei näinud vist kunagi veetilka, nagu võis aru saada) kui ka sadada klassi oma suurte jalgadega ja karjuda oma vihatud hannoveri murdes: „Eliisabet, kirjutama teile mär-r-rkuse! Eliisabet, miks nõnda kära? Istu sofort ja kirjuta kakssada korda: „Ma ei tohi kõnelda tunni ajal, ma ei tohi kõnelda tunni ajal."

Kas teate, et lõpetades kooli nutsin rõõmu pärast ja nimelt, et koos kooliga võisin jätta jumalaga ka „Fräuleini". (Mõtlen praegu, et ei tea kui palju koolilapsi küll rõõmutseb samal põhjusel.) Kunagi pole enam vaja kuulda, kuidas ta väänab ja käänab meie keelt. Ei kunagi pole enam vaja vaadata ta igavesti kestvat punasekirju pluusi, mis lõhnas alati vanadest kalossidest. Kunagi, mitte kunagi enam ei tarvitse mul kirikus istuda tema kõrval pingil ja tunda kogu keha kihelevat tundest, et oled sunnitud istuma äärmiselt vihatud isiku kõrval.

Kui rahvas luges sakslaste vägivallategudest Belgias maailmasõja ajal, siis oli kuulda jutte, et nad poleks seda kunagi uskunud sellelt rahvalt. Nad arvanud alati, et sakslased on väärikas, julge, tore, intelligentne rahvas ja teab mis veel kõik. Nad olid imestunud. Mina mitte põrmugi. Võisin oletada kõike rahvalt, kes produtseeris inimesi nagu meie „Fräulein" koolis.

Armas aeg, kuidas teda vihkasin. Ja nüüd tunnen jälle toda vana, hästituntud vastikus- ja põlgustunnet.

Ja seda kõike sellepärast, et ootasin tollelt isikult vähegi päikesepaistet meie majja. Nüüd osutus ta aga koledaks, punajuukseliseks, itsitavaks koolipoisibakteriks väikese ohvitseri näol, keda peame kostitama. Nüüd on ta juba nädal aega siin.

Tervelt seitse päeva on ta meie maja niiöelda „sisustanud". Hommikul ta kasutab otsatu hulk tunde vannituba, just nii nagu pärast lõunatki, kui tuleb koju paksu mudaga kaetult ja tarvitab ära kõik kuuma vee. Harja ta jätab alati seebi peale ja maja ei saa minutikski rahu ta vilistamisest ja laulust.

Vees sulistamist ja aelemist saadab alati laul. Näib, et ta armsamaks lauluks on too kerge asi:

„Ah, palun, ära püüa muga flirtida,
ära püüa muga flirtida."

(Nagu kellelgi üldse see soov tekkida võiks!)

Ja siis võime kohvilauas jälgida ta „uut rügemendi rividrilli", nagu ma seda nimetan. Vihkamisväärselt erksalt ja rõõmsalt: „Tere hommikut, proua Verdeley! Hommikut, preili Evelyn! Hommikut, preili Nancy!" ja seda häälega nagu ta oleks öelnud: „Armsad tütarlapsed."

Minule ta ütleb vaid „tere hommikut" ja hoopis teise tooniga. (Jumal tänatud, et suutsin härra Frank Lascelles'i sundida selleks.)

Siis, vaevalt et on rutanud tööle, kui ta juba uuesti sajab sisse lõunale. Tuleb pealaest jalatallani mudasena, vallutab alul vannitoa ja hiljemini kogu jutuajamise. Kunagi maja ei vabane temast, ta sigarettidest ja tikkudest. Ja näib, et ta müts on alati kolme kohta korraga loobitud, igal pool ta vedeleb.

Imestlen, kuidas tädi Viktooria kannatab seda uut elu või kuidas üldse keegi seda kannatada saab.

Kõige imelikum on aga, et kõik siin majas näivad teda päris hästi sallivat, välja arvatud mina ise.

Kõik nad on tema poolt!

Nancy põrnitses kui ähvardav äikesepilv, sest julgesin teha juttu tõelisest sõjaväest, mõeldes seega ennesõjaaegset, s.t. enne kui nad hakkasid munsterdama ohvitsere noortest linnakeksidest ja eeslinna tennisklubide sekretäridest. Olin nimelt kuulnud, et meie luupainaja olevat olnud midagi viimast. Samuti teeninud kuski pangas enne kui hakkas sõjeväelaseks.

Mina ei nimeta ta praegust tööd mehe tööks. Või kuidas?

Minu kujutluse järgi sõjamehetöö peaks olema midagi nagu anda käske oma meestele, ühes käes haljas mõõk, teises käes revolver, ise karjudes, „Tulge, poisid! Las nad saavad. Jalgsi ei tagane me Preisi väe eest. Tuletage meelde Wittenbergi!" Või jälle leitakse sind üleni verisena, mehed kõik tapetud ja ainsa kuulipildujaga hoiad tagasi terve sakslaste pataljoni . . . Tema kõrguse leitnant Lascelles'i kohustuste hulgas ei leidu aga midagi sarnast. Nõ ja, siin ei saaksi ju nõuda midagi säärast, kuid näib, et ta ei tee ka midagi, et valmistuda selle vastu, vaid otse vastupidi — teeb kõige tobedamaid harjutusi.

Meeste toitmine on veel kõige naljakam. Jõuab pärale hiiglavagunitäis toitu. Õudseid virnu toorest liha — nagu loomaaias. Leivapätsid on neljakaupa koos. Otse haigeks teeb vaadata suuri juustukassapidaja ja lapsetüdruku segamakaid Miljoneid purke moosi. guks.

Need asjad aetakse kõik tühja Kui ma tädile sellest kõnelesin, majja postkontori kõrval, sinnasamasse, kus meie vana aednik Penny varemini elas. Siin siis pooled loomad ja teised lihatükid jaotatakse, saetakse, lüüakse tükkideks ja visatakse noorsõduritele, nagu oleksid nad kari näljaseid pantreid. Tükid võetakse siis kaenla alla või pannakse seljakotti või ükskõik kuhu kotti ja siis sammutakse oma perenaiste juurde, et neid siis keedetakse — seda liha muidugi. See kõik on muidugi toitlustaja allohvitseri asi ja tema on ka vastutav, aga luupainaja tahab ikka ise vaadata, kas kõik on ka korras. Lihtsalt mõttetu. Vihkan mehi, kes topivad oma nina majapidamisasjadesse. Siis ta (luupainaja) maksab oma meeste korterite eest iga nädal. Oi heldeke siis! Kuidas ta lõhnab tähtsusest, too elukas.

Ja seda juttu, mis siis aetakse, lõpmatult! „Praegu on mul taskus nelisada naela sõjaväe raha." Järgneb arutlus kellegi sõduri vahetusest, ta viiepennilisest hommikueinest, mis märgitud ühel tabelil, ja kolmeteistkümnepennilistest lõunatest, mis jälle teisel tabelil. Surmani tüütav. Ma ei tea, kas saab tunnistada tõeliseks sõjaväelaseks olendit, kes näiteks aina hoolitseb saabaste eest. Viimaseist on vahetpidamatult juttu. Nii näiteks pidi kapral selle ja teise saapaid saatma Londoni, Chathami ja Doveri sõjaväekingsepa juurde uute pooltaldade ja kontsaplekkide pärast. Sealt tuli arve, see saadeti peastaapi pühaliku märkusega: „Parandustе vajalikkust tunnistab F. Lascelles."

Mina pean teda köögitüdruku, sõduri armastusseiklus. Nemadki said vist aru, et säärаselt ei või teda keegi kohelda. Kuid sellegipärast on nende teoviisid vihastavad. Naeravad iga ta kopitanud nalja puhul! Kuulavad ta jutustusi, isegi seda vana, mida kuulsime kooliõe vennalt kolmeteistkümnendal aastal. Ja alaliselt kuuled neilt: „On tõesti kena, et ta meil elab!" ja „Nüüd alles saab aru, kui palju oleme kaotanud sellega, et meil pole endil venda." Südame peale hakkab juba!

Ühel päeval ma küll olen toores ta vastu, tunnen seda, nad ju otse ajavad mind selleni.

(Järgneb)

„Tulehoidja" Austraalia erinumber

Meie noorteajakirja „Tulehoidja" viimases numbris kirjutavad: H. Visnapuu „Jõuluöö", E. Paartalu „Koduigatsus", Austraalia pärismaalaste müüdid „Ulmade aeg", „Esimene känguru" ja „Tuli", „Eesti skautlikud noored Austraalias X suurlaager „Kungla", laagris peetud võistluste tulemused, „Halli Hundi" jooksupäev, „Siurlaager „Kungla" ", väljavõtteid laagrilehest „Kungla Kannel Kõla", „ESNA", Adelaide skautlik tegevus, Austraalia loomi, „Matk Flinders'i", „Suvi", nalju, „Kirev õhtu Thirlmeres", Austraalia erinumbri lõpus on jooksvat noortekroonikat Kanadast, Rootsist, peamurdmist, noorte autorite nurk, Pille Peenma jutustus näitusel käimisest, lõpuks sünnipäevaõnnitlusi ja toimetaja veerg.

Ajakirja hästitoimetatud numbris antakse üldpilt sellest kaugest mandrist teiste maade skautidele, aga ka teistele noortele, kuhu kõrvale mitmekülgseid ja rikkalikke laagrielamusi, mida sõnalise osa kõrval veelgi enam rohked fotod selgitavad.

USA-st Austriasse suusatama

Austriasse ja Shveitsi siirdus Lakewoodist 15 päevaks grupp suusatama mag. Rein Männiku juhtimisel, kes siirdus koos abikaasa Gudrumi, õe Kersti, Kalju Prima ja tema kihlatuga, peale nende Torontost veel kaks noort. Rühmaga liitus veel paar kohalikku ameeriklast. See on juba teistkordne suusaretk neil noortel Euroopasse.

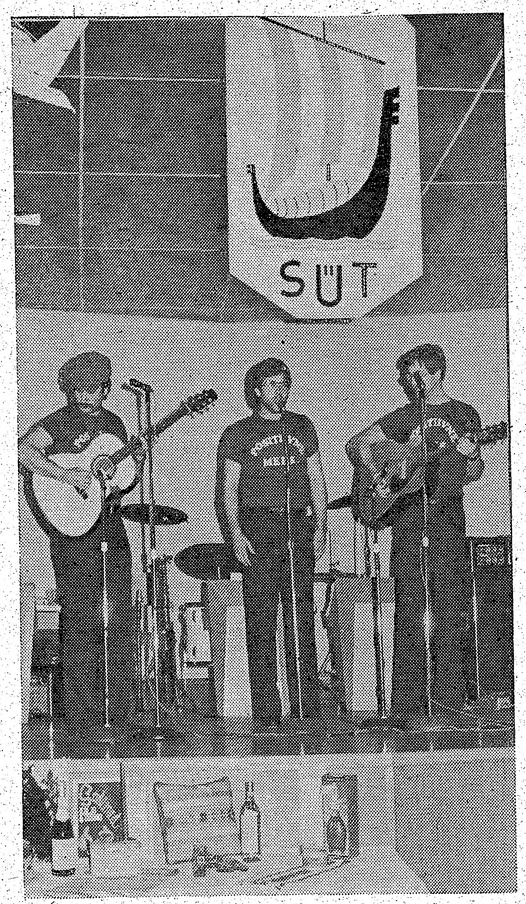

Saarlaste Ühingu küünlapäevapeol esinesid populaarsete lauludega „Positiivsed mehed". Pildil vasakult Alar Kivilo, Mark Teose ja Erik Teose, pildilt puudub peatselt teistega liitunud Hillar Tork.

Foto: Vaba Eestlane

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
Toimetaja kodus
väljaspool tööaega:
Hannes Oja 481-5316
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.
KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.
Kuulutuste hinnad:
üks toll ühel veerul $4.25
esiküljel ..... $5.—
tagaküljel $4.50
KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:
1. Vaba Eestlase talitus
1955 Leslie St.
Don Mills, Ont.
M3B 2M3
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. Mrs. Leida Marley
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8
Telefon: 223-0080

UUDISEID KODUMAALT

Erilennukiga sõitis Tallinnast Tobolskisse Eesti kommunistlike noorte lööksalk, kuhu kuulus 70 noormeest ja neidu mitmest Eesti linnast ja rajoonist. Nad viidi tööle Tobolski naftatöötlemistehase ehitusele. Tobolsk asub Irtõshi ja Toboli jõgede ühinemiskohas. Praegune 48.000 elanikuga linn oli tsaarivalitsuse ajal paljudele sundasumiskohaks Siberis.

☆

Tabivere külanõukogu piirkonnas viidi läbi individuaalelamute heakorrastuse ülevaatus. Esimese, 50-rublase preemia sai Tiiu Vuks Pataste külast, ka teine ja kolmas preemia kuulus sama küla Endla Oti ja Helju Nurga elamutele. Tänukirjad, et nad vanad majad korras hoiaksid, anti üle seitsmele perele. Nagu nimedest näha elavad vanades kodanlikust ajast pärit majades ainult naised. Ka uuselamute kauni koduümbruse au läks naisele Lilli Edorile.

5. detsembril avati liiklusele uus sild üle Emajõe, mil puhul pidulik autorivi sõitis üle silla, kõige ees buss parimate sillaehitajatega. Uus sild, peagu poole kilomeetri pikkune olevat suurim Eestis ja ühendab Tartu kaks tihedasti asustatud linnaosa, mis on kerkinud viimaseil aastakümneil. Uue silla käikulaskmisega oli vabastatud transiittransportidst linna vana üli-kooliosa, mis on arvestatud ajalooja arhitektuurimälestiste hulka.

☆

Ränk õnnetus tabas möödunud suvel Lümanda sovhoosi Saaremaal. Ühe suveööga põles tuhaks 404 tonni ilusat, õitsvast rohust tehtud heina. See osa söödaplaanis jäi suve lõpuks puudu ja sovhoos pöördus eraloomapidajate poole, et nad puuduva osa sovhoosile laenaks oma tagavaradest, sest „neile olevat ju heinamaad kasutamiseks antud."

☆

Kodumaal on liikvele lastud uus mõiste — doonorid. Võrus ja Antslas toimusid isegi doonorite päevad, kusjuures Võru doonoritelt varuti sel päeval verd sadadelt linna ja rajooni inimestelt. Võru rajooni keskhaigla vereülekande osakonnas on arvel ligi 2500 doonorit, kellest 220 kannavad N. Liidu audoonori austavat nimetust.

☆

Mitu vihmast suve on tinginud, et on hakatud mõtlema maakuivendamisele salakraavitamisega. Kuid see pole siiski oodatud tagajäri andnud ja nüüd juhiti Põllumajandusministeeriumi, Riikliku Maaparandus- ja Veemajanduskomitee ning Riiklik Põllumajanduse Tootmistehnika Komitee tähelepanu sellele, et nad pole taganud riiklike vahenditega kuivendatud maade efektiivset kasutamist. Madala produktiivsuse ühek soluliseks põhjuseks olevat halb maaharimine. Vajaliku orgaanilise väetise asemele pannakse vähem, millest ei jätku aga huumusekihi taastamiseks, on hilinetud kõrrekoorimisega, ei künta vajaliku sügavusega, kusjuures lisaks suhtutatakse sügavkobeduse plaanide täitmisse põllumajandustehnika tootmiskoondiste poolt.

☆

Viimas'es ajalehe „Sirp ja Vasar" numbrcis on teadaanne „Teadmiseks meie autoritele", kus öeldakse: „Palume toimetusele saadetavale kaastööle lisada järgmised autoriandmed: perekonna-, ees- ja isanimi; kodune aadress; sünniaasta; perekonnaseis ja laste arv". Miks sellised andmed ajalehekaastöölise töö juures on olulised, seda teadaandest ei selgu.

☆

Pärnus tähistati 24. detsembril Lydia Koidula nimelises Pärnu keskkoolis pidulikult luuletaja sünnipäeva. Koolihoones avati poetessi büst, mille kinkis koolile vilistlane skulptor Riho Kuld. Avamisel deklameeriti Lydia Koidula luulet ja meenutati kooli ajalugu. Õhtul korraldati traditsiooniline tõrviku rongkäik kesklinna poetessi mälestussamba juurde.

☆

Kodumaal on üheks söödavormiks okassööt, mis aitavat oluliselt rahuldada karja vajadust karotiini, vitamiinide ja mineraalainete järele, mida vihmasel suvel varutud rohtsöödas leidub napilt. Tallinna Rohelise Vööndi Metsamajandis, mille alla kuuluvad ka linna pargid, käib praegu täie hooga okassööda valmistamine, mida antakse kolhoosidele ja sovhoosidele keskeltläbi viis tonni päevas. Vähese soola lisamisel söövat loomad sellist sööta hästi.

☆

Tänavuseks Tartu Ülikooli 350. aastapäevaks on kunstikombinaat „Ars" valmistanud 20.000 suveniirmärki. Ülikooli tellimusel tehakse teaduskondade märgid, mille kavandid on kunstnik U. Särevilt. Teaduslike tööde võistluse tarbeks valmistatakse 600 kolmes erinevas värvitoonis märki.

Toitude suitsutamine - omaette kunst

Kokkuvõte Toronto Eesti Naisseltsi referaatõhtul peetud ettekandest

Toronto Eesti Naisseltsi referaatõhtul esines toitude suitsutamisest ettekandega selle ala ekspert Hilja Kütt. Allpool anname tema ettekandest kokkuvõtliku ülevaate, mis võib kasulik olla mõnelegi perenaisele.

H. Kütt alustas suitsustamisahjudega. Koduseid suitsutamisahje on väga mitmesuguseid ja erisuurusega, need kõik täidavad oma ülesande ja nõuavad teatud eelteadmisi ja kogemusi. Kes aga kavatseb omale ehitada uut ahju, siis E. Potsepa õpetuse järgi ei tarvitse see sugugi olla 6 jalga pika suitsutoru või suitsulõõriga.

Tähtsam kui pikk suitsutoru on tulekolde ja suitsutamisruumi vaheline kivikeris, mis võtaks ära suure tahma ja kaitseks liha otseste leekide eest.

Ka hoiavad kuumad kivid ahju temperatuuri ühtlasena.

Suitsutamisahjul peaks olema all umbes 1,5 jalga kõrge küttekolle. Sellele tuleb asetada tugevam rest, millele laduda tavalised suuremad kerisekivid. Selle peale tuleks siis suitsutamisahi, millesse saab panna restid väiksemate lihatükkide ja kalade suitsutamiseks, ka varvad või konksud kuhu riputada suuremad lihatükid, kalkunid, kanad jne.

Suitsuruumi võib ehitada kivist. Edukalt võib ka kasutada vana külmutuskappi või plekktünni. See võib olla külguksega või pealt kaanega või ka mõlemaga, et kergem juurde pääseda. Kui kasutada külmutuskappi, peab kindlasti ära võtma selle seinte ja lae vahel asuva isolatsiooni materjali, mis läheb kõrbema ja rikub liha maitse. Ka peab võtma ära põranda, et suits pääseks sisse ja lakke tegema suitsuava, mida saab vajaduse järele avada. Hea oleks kui kividest natuke kõrgemal oleks rest, millele saaks asetada rasvapanni tilkade jaoks, mis muidu tulle või kividele kukuvad ja seal kõrbevad.

Kellel puudub suitsutamisahi ja ei taha ka alalist ahju teha, võib väga edukalt kala suitsutada primitiivses suurest pakk-kastist tehtud ajutises ahjus.

Selleks võtta suurem pakk-kast, teha sellele kahele poole vastamisi 1,5—2 jala kõrgusele augud, millele asetada suitsutamise rest või tugevam võrk kalade jaoks. Kasti alla panna tavaline elektrikeeduplaat. Sellele panna väike pann ja pannile umbes 2 tolli paksune ja 4—5-tollise läbimõõduga kooritud lepapuu ketas. Ahi lasta natuke eelsoojeneda ja soolatud lõhefileed asetada suitsu. Keeduplaat annab ühtlase soojuse ja pannil suitsev lepapuu küllaldaselt suitsu. Peab ainult meeles pidama, et lõhe vajab väga jahedat ja pikaajalist suitsu. Teised kalad natuke soojemat, aga ka mitte kuuma suitsu.

Suitsutamisraami (barbecue'd) kasutades on tavaliselt neil ostes vajalikud juhised kaasas. Neis kasutatakse suitsu tegemiseks hickory laaste või tükikesi, aga neid võib vabalt asendada õunapuu, tamme, lepa või vahtra puuga. Need puud ongi parimad suitsutamisahjus kasutamiseks. Mitte kunagi kasutada okaspuud, elupuud ega kaske. Need annavad terava võõra kõrvalmaitse oma tõrva ja vaigu sisaldavuse tõttu.

Puu peaks olema kuiv sooja suitsu tegemiseks ja ka saepuruga suitsutamisel.

Kui aga saepuru ei kasutata, on parem toores puu, mille hulgas on mõni kuivem tükk, et tuli ära ei kustuks. See annab jahedama ahju ja rohkem suitsu. Kui ei kasuta saepuru võib lisada tooreid lehtedega oksi tugevama suitsu saamiseks,eriti head on lepaoksad. Nendega aga on see oht, et kipuavad liha tahmama ja liiga tumeda, mustja värvi andma.

Tahma ärahoidmiseks, kui liha-de üles riputamiseks, võiks kasutada marlet. Kalkunil ja lindudel üldse peaks enne marlisse mähkimist siduma jalad ja tiivad, nagu seda teeme ahjus praadimise puhul. Samuti oleks hea siduda lahtisemad lihatükid, et nad näeksid ilusamad, eriti kui kont on välja võetud.

Marlisse mähkides või õmmeldes peaks mõlemad otsad siduma, nii et moodustab silmuse, et sellest saab varva või konksu läbi pista suitsu riputamisel.

Väga hea on kasutada ärist ostetavat suitsutamisvõrku „stocky net's" või „smoking net's", See vajub liha raskuse tõttu ilusasti tihedalt liha ümber ja hoiab selle ilusas vormis. Suitsutamise võrke müüakse 50 tükki pundis ja 30 tolli pikkused maksavad $5.00 punt. Saepuru on saada lauahoovidest, kuid alati tuleb kasutada kõvapuu oma, näiteks vahtra „maple sawdust nr. 2", mis on jämedam, kuna liiga peen ei põle hästi.

Suitsutamist alustades panna alul puud tulekoldes põlema ja riputada siis saepuru peale. Puud asetada alati nii, et need on otsapidi ahjusuu poole, siis need põlevad paremini, eriti saepuru all. Kui saepuru on liiga kuiv või kui ahi tikub minema liiga kuumaks, siis riputada saepurule vett, nii et see oleks niiske. Kui ahi on eelsoojenenud, alles siis panna liha või kala ahju, riputades selle üles või pannes restile.

Suitsutamiseks sobivad väga mitmesugused lihad, kõige rohkem aega ja vaeva nõuab aga värske soolamata liha.

Kui ei ole head soolamisvõimalust, või ei taha sellega aega viita, võib osta ka soolatud lihatükke nagu „picnic roll" või kaela karbonaadi, aga need tulevad kallimad kuna nendes on päris suur hulk soolvett. Teiseks võib kasutada poolvalmis lihatooteid nagu osaliselt kooritud sink, ja mitmesugused singisordid. Need on juba kord suitsetatud, õigemini küll neile on suitsumaitset lisatud, aga meie maitse järgi on need pooltoored. Neid üle suitsutades saame maitselt kauni kodusuitsutatud singi maitselise ja pehme täisküpse singi, mis säilub hästi. Nende ülesuitsutamine võtab hulga lühema aja, suur sink umbes 5—7 tundi ja nendega ei ole mingit eeltööd ega vaeva. Ahju temperatuur võib siin olla vähe kõrgem ja valmissingi seesmine temperatuur peab olema ikka sama, mis ahjus praadides. Tooreste lihade suitsutamisel võiks ahju temperatuur olla alul 300 kraadi F ja hiljem 200—300 kraadi F.

Üldreegliks jääb ikkagi, et liha peaks kraadima enne ahjust välja võtmist ja seesmine temperatuur peab olema sama, mis ahjus tehes.

Pooltoores liha ei püsi ja läheb kergesti keskelt halvaks või hapuks.

Suitsutamise aja suhtes on raske anda eeskirju. Kodusel suitsutamisel ei ole ahju temperatuur kunagi stabiilne ega me ei saa seda kontrollida nagu tööstuse ahjudes. Muidugi oleneb see ka lihatüki suurusest ja sordist.

Lihad tulevad enne suitsutamist soolata. Soolamiseks on parm jäme sool ja kui soovitakse ilusat roosakat värvi, siis tuleb lisada salpeetrit, „sodium nitrate". Soolamise soola võib ise segada: 1 nael jämedat soola, 1 tl salpeetrit ja 3—4 spl suhkrut. Lihadele kasutatav soolvesi on kõige lihtsam katsetada toore terve munaga. Tuleb panna muna vette, millest tahetakse soolvett teha ja lisada nii palju soola-suhkru segu, et muna tõuseb vee peale.

Singi ja kalkuni soolamiseks on hea kasutada ämbrit, see ei võta nii palju soolvett kui madal mõu.

Soolvee hulka saab enam-vähem kindlaks määrata kui paned soolatava liha esiti plastikkotiga nõusse ja lisad nii palju vett, et ulatab üle. Nüüd võtad liha välja ja segad vee hulka soolasegu, kontrollides selle lahuse tugevust munaga.

Suuremate lihatükkide puhul on alati parem neisse enne pritsida soolvett. Pritsimiseks soolvesi võiks olla vähe soolasem. See lühendab tugevasti soolas oleku aega ja kindlustab, et liha ei jää keskelt magedaks, mis omakorda soodustab liha halvaks minekut ja annab inetu, hallilaigulise värvuse.

Kui soolata korraga mitu väiksemat lihatükki, oleks õigem need eelmisel päeval soolaseguga sisse hõõruda ja soolvesi järgmisel päeval lisada. Kui need on surutud nõus tihedalt ükshteise ligi, tekib neist enestest osa soolvett alla. Terve seasink, mis muidu võtab 3—4 nädalat soolas oleku aega, on pärast pritsimist 5—6 päevaga paras suitsutamiseks.

Lambaprae, mis muidu nõuab nädal kuni poolteist, saame suitsutamiseks valmis 4—5 päevaga.

Lindudest on suitsutamiseks väga hea kalkun, parimad 16—18-naelased. Kalkunit võib suitsutada ilma soolata, kas päris magedana või kergelt soola sisse ja peale raputades. Ilusama värvusega saab aga, kui üle öö hoida kerges soolvees. Selleks segada umbes 1 liiter vett, 2 spl. soola ja natuke salpeetrit, Suitsuahju temperatuur peaks olema 275—300 kraadi F ja suitsus oleku aeg 4—5 tundi, valmis linnuliha temperatuur 150—160 kraadi F.

Kanadest sobivad suitsutamiseks praekanad, ahju temperatuur sama mis kalkuneil. Kana võiks olla samasuguses soolalahus nagu kalkun. Samuti toimida hane ja pardiga. Viimased on aga liiga rasvased meie maitsele ja vajavad kindlasti tilkade panni rasva jaoks.

Kõik linnud peaks riputama suitsu alul nii, et sabapool on all ja vesi saab seest välja nõrguda.

Hiljem vahetame nii, et rinnapool on all, see on paksem ja vajab suuremat soojust.

Edasi järgnesid kalade suitsutamine ja verivorstide tegemine, kuid nende juurde tuleme uuesti tagasi.

Saksa turistid Eestis

Pealkirja all „Eesti saksa turistide poolt väga armastatud" kirjutab Münchenis ilumv „Süddeutsche Zeitung":

„Umbes 20.000 turisti Saksa Liiduvabariigist on külastanud viimase viie aasta jooksul Eestit. (Seega umbes 4000 aastas. Tõlk. märkus). Nagu teatas nõukogude teadeteagentuur TASS, oli Eesti armastatud reisiteeks neile, kes külastasid Tartut. Sealses ülikoolis, mis tähistab tänavu oma 350 a. juubelit, õpetasid saksa teadlased. Ülikooli raamatukogu ja antiikmuuseum asutati prof. Morgensterni poolt. Temale tuleb võlgneda tänu, et ülikoolil on ainulaadne kogu dissertatsioone mitmest saksa teadlaste generatsioonist kui ka käsikirju Goethelt ja Beethovenilt. Vastavalt TASS'i andmeile tulevad turistid mereteed kaudu üle Helsingi Tallinna ning lennuteel Moskvast ja Leningradist. Paljud tulevad ringreisilaevadega või oma autodega."

Indiaanlased andsid nimed

(CANADIAN SCENE) — On üldiselt kindlaks tehtud, et nimi „Canada" tuleb algonkini indiaanlaste sõnast, mis tähendab asundust. 1594. aastal kutsus üks algonkini pealik Jacques Cartier oma „kanata'sse" külla ning Cartier oli arvamisel, et „kanata" tähendab kogu maad. Kuid kui palju kanadalasi teavad paljude teiste kaunite nimede tähendust?

Saskatchewan näiteks. See omapärane nimi pärineb samuti maa pärisrahvalt. Preeriate cree indiaanlased hüüdsid oma vägevat jõge „kisiskatchewani", mis tähendab kiir jooksuga jõge. Valged asunikud võtsid neil nime üle, kuid mitte ainult jõe jaoks, vaid nii hakata hüüdma kogu maa-ala, kust jõgi läbi voolas.

Manitoba nimi esines esmakordselt a. 1785 ühel maakaardil. Seda kirjutati tol ajal „Minnitopa", jällegi indiaanlaste nimi, mis tähendab „nelja veekogu", mis tabavalt määritleb provintsi lõuna osa.

Nimi Ontario oli alguses ka ühe veekogu nimetus. Mohawkid hüüdsid järve Ontarioks, mis tõlkes tähendab „kaunis järv".

Kanadas on mitmeid ilusaid kohanimesid, mis me oleme maa pärisrahvalt üle võtnud.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 2. märtsil 1982 — Tuesday, March 2, 1982

KIREV MAAILM

PAWTUCKET, R.I. — Maria ja Joosep, kolm Hommikumaa tarka, grupp ingleid ja Jeesuslaps müüdi 300 dollari eest pärast seda, kui USA kohtunik tunnistas ebaseaduslikuks, et linn omas sellise Kristuse sünnistseeni. Linnaelanikset organiseeritud komitee ostis kujude komplekti ja tahab selle välja panna ühel eramaalapil. Kohtunik pidas sellise linna poolt välja pandud stseeni religioose tunde pealesurumiseks. Valitsus ei tohtivat kaasa aidata Kristuse jõulude pühitsemise püsimisele. Linnavalitsus siiski ei leppinud kohtuniku otsusega ja kaebas edasi, kuid asi tuleb nii hilja arutlusele, et see võib oluline olla alles järgmisteks jõulupühadeks.

NEW YORK — Tuhkatriinulik lugu juhtus New Yorgis. Columbuse avenüül mängis tänaval viiulit noor tütarlaps, kogudes sel teel õpperaha muusikakooli jaoks. Florida miljonär ja kultuurimätseen S. Fason kuulis, et tüdruk mängib erakordselt hästi ja palus, et ta mängiks Raveli raske tüki „Tzigane". Tüdruks mängis selle veatult. Fason pidi tõttama lennukisse, kus tal meenus, et ta ei küsinud tüdruku nimegi. Ajalehekuulutuste kaudu sai ta lõppeks tüdruku kätte. Tulemus: 19-aastane otsitu, Kerry McDermott esines 18. oktoobril Carnegie Hallis kontserdiga.

CLEVELAND — Duelli vanaaegsete püstolitega pidas kaks meest Clevelandis. Üks oli 77, teine 76 aastat vana. Duellandid seisid koridoris üksteisest eemal viis jalga, ja kumbki tulistas vastase suunas kuus lasku, kuid ükski kuul ei tabanud. Ainult seinad ja lagi olid kuuliauke täis. Põhjus: üks duellant ei suutnud end hästi püsti hoida, kuna ta tavaliselt kasutab keppi, teine dulellant oli kae tõttu poolpime. Politsei konfiskeeris ainult püstolid, duellantidele protokolli ei tehtud.

SALEM — Tillamook tuletorn Oregonis, kus omal ajal töötas ka üks eestlane, on nüüd muudetud mausoleumiks nime all „Eternity at Sea". Kavade kohaselt maetakse selle juurde merre kuni 100.000 inimest, kes soovivad oma viimset puhkepaika Vaikse ookeani voogudes. Matusekoha hind on 1000—5000 dollarit, mille sisse on arvatud helikopteri lend mausoleumi juurde, veekindel kirst ja muud jooksvad kulud.

BONN — 100 miljardi krooni eest aastas joovad läänesakslased õlut, veini ja viina. Ametlikult poolt hoiatatakse liigse alkoholitarvitamise eest — läbilõikes joob iga sakslane keskmiselt 13 liitrit alkohoolseid jooke aastas. On arvestatud, et riigi alkolistidest on 30 protsenti naised ja kümme protsenti noored inimesed. Ka suitsetatakse Lääne-Saksamaal nüüd rohkem kui vanasti.

NEW YORK — New Yorgi linna puhtusetööline Ed. Warfield vallandati, kuna ta sai neli aastat haigusetoetuse raha, puududes töölt, kuid samal ajal töötas ühes automüügiäris New Jerseys, „Daily News'i" kokkuvõtte järele on sanitatsiooni-osakonnas haiguspuhkuste arv üks suuremaid linna osakondades.

NEW YORK — Koerte varastamine on Ameerikas järjest enam moodi läinud. New Yorgi loomakaitse seltsi (ASPCA) andmetel varastatakse siin keskmiselt 1000 koera kuus. Huvitaval kombel külmal aastaajal oli kuu keskmine varguste arv 800, soojal ajal aga 1400. Kõige enam varastatakse koeri supermarketite juures, kus koerad jäetakse välja ja seotakse tavaliselt mõne posti külge. ASPCA soovitab varguste väitimiseks kasutada lukustatavaid kaelarihmu ja isegi koeri tätoveerida. Samuti soovitakse teha koerast 3—4 mustvalget ja värvilist fotot mitmest asendis ja koera kadumamineku korral need saaa ASPCA-sse.

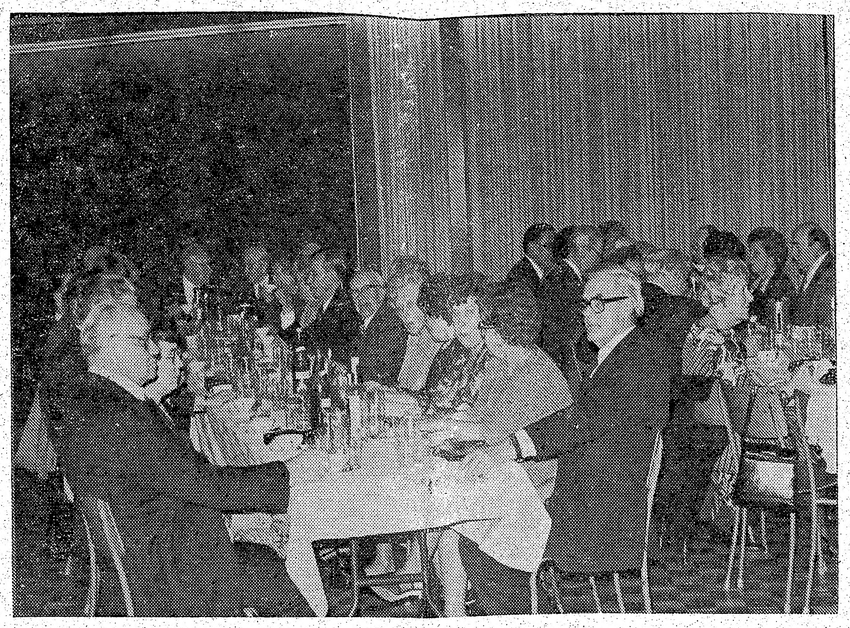

T. E. Meeskoori poolt korraldatud Eesti Vabariigi aastapäevaga seotud koosviibimisel olid „allüürnikeks" Eesti Kaubalaevastiku Juhtkonna Koondise liikmed. Pildil meremehi ja nende perekonnaliikmeid.

Foto: Vaba Eestlane

Eestlased ei nõustu N. Liidu okupatsiooniga

Väliskülaliste vastuvõtt Eesti Majas

Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo ja EKN ühine E. V. 64. aastapäeva väliskülaliste vastuvõtt oli rahvarohke ja ajaliselt üleliigselt pikk. Külaliste hulgas oli USA konsul Smith, jun., Hispaania, Austraalia, Läti ja Leedu konsulid, Keskparlamendi ja Ontario parlamendi liikmeid, etniliste gruppide esindajaid ja väga palju eestlasi.

Õhtu avas tseremooniameister Eneri Taul, öeldes korraldajate poolt tere tulemast traditsioonilise osale E. V. aastapäeva tähistamisest, misjärel Avo Kittask laulis kaks laulu, klaveril saatis Jaak Kivik.

Külalisi tervitas E. V. aupeakonsul I. Heinsoo, loetledes kõrgemaid külalisi märkis ta, et nii palju on koos sõpru keda tahaks meie vabaduse päeval nimetada. Ta tänas kõiki Eesti vabaduse püüdlemiste toetamisel.

Eesti oli vaba, Rahvasteliidu liige, kuid purustati totalitaarse riigi poolt. Kuid eestlased ei nõustu sellega ei siin, ega meie kodumaal, et sellele rahvale on keelatud vaba rahvana olla.

„Te olete kõik meie sõbrad olnud, eriti USA, kes nagu Kanada pole tunnustanud Eesti okupeerimist. See annab meile julgust ja lootust paremaks tulevikuks", lõpetas I. Heinsoo.

Järgmiseks kõneles EKN esimees L. Leivat. Ta puudutas Poola sündmusi, küsides kuidas suudetakse 10-miljoni liikmega ametiühingu liikumine lämmatada. Jõud võib aidata küll lühikest aega, aga mitte kauaks. 64-e aasta eest sellal allaheidetud Eesti kuulutas end iseseisvaks. Ka Jaruzelski brutaalsus ei lämmata Poolat, Brezhnevi oma mitte Eestit!...

Järgnes tunnustuste, EKN teenetemärkide andmine eesti ühiskonda teeninud teenekaile inimesile.

Esimesena asetati rinnale märk mehele, kes on 30 aastat olnud EKN südamet unnistuseks, EKN peasekretärile Enn Salurannale.

Järgnevalt kutsuti ette mitmel alal silma paistnud rahvusliku ja kultuuriala tegelased August Kala, Kalju Jõgi, Toomas Metsala, Evelyn Koop, Uno Kook, Henn Ründva, Edgar Marten ja Alfred Sepa, kellele EKN esimees L. Leivat koos E. V. aupeakonsul I. Heinsooga kinnitasid rinnale teenetemärgid.

Teenetemärkide saajate poolt ütles lühema sõnavõtu EKN peasekretär E. Salurand, märkides, et tänu tunnustuse saanud isikud on aktiivseks selgrooks eestlusele ja eesti vabadusvõitlusele. Nad ei ole tööd teinud mitte selle märgi saavutamiseks, vaid et eesti ühiskonda teenida.

Väliskülalisist tervitas esimesena keskparlamendi liige Jesse Flis, tuues tervitused Kanada valitsuselt, eriti mitmekultuursuse ministrilt J. Flemingult, kelle kirja ta ette luges. Selles tänati eestlasi nende kultuuripärandi eest Kanadale, millele heaks näiteks oli avalaulja A. Kittaski esinemine. Ta rääkis kohtumisest N. Liidu saatkonnaliikme Arbotoviga, kellele mainis, et oli Leedu Vabariigi aktusel ja järgmisel nädalal läheb Eesti Vabariigi aktusele, kes pühitsevad oma iseseisvuse 64. aastapäeva.

J. Flis ütles venelasele, et kui N. Liit tõesti on tõsine vabaduse eest kostja ja kaitsja, miks ei lase nad seal korraldada vabu valimisi, et näha millist valitsust rahvad soovivad.

Arbotov oli vastanud, miks ei lase teie oma provintse eralduda Kanadast. Ka teistele küsimustele oli Arbotovil samad robotlikud vastused. J. Flis õnnitles eestlasi nende riigi 64. aastapäeval ja soovitas, et eestlased säilitaksid oma vabaduse järele püüdlemise iha.

Kõne lõpul ta andis üle EKN esimehele L. Leivatile oma valimispiirkonna tervituse. Teadustaja E. Taul tegi teatavaks, et J. Flis oli just nimetatud transpordiministri abiks.

Ontario valitsuse tervitused andis edasi parlamendi liige J. Shymko. Kõneleja iseloomustas eestlasi tuhandeteaastase kultuurrahvana, kes on elanud kooskõlastatult naabritega, pole kunagi tahtnud teisi vallutada, vaid rahus ja inimlikes suhetes elada. Nüüdse nõukogude fashismi all olekust on väga väike osa selle rahva pikas ajaloos.

Kui seda pole kunagi aastasadade jooksul hävitatud, siis ei hävita seda ka nüüdne nõukogude kord.

Nõukogude kodanik ei saa midagi teha nende poliitikute valede vastu, aga meie saame teha.

Toronto linna poolt oli seekord koguni kolm tervitajat, esimeseks linnanõunik Boytshik, siis Fred Beaves, kes varem elas selles valimispiirkonnas kus asub Eesti Maja ja viimasena Toronto linnapea abi Imants Purvs.

Tervituse tõi Ontario parlamendi liberaalide partei liige Tony Ruprecht, kes on olnud Eesti lipu heiskamisele kaasa aitaja aastaid linnanõunikuna ja nüüd tegi seda parlamendiliikmena. Ta teatas, et Ontarios on valitud liberaalide parteile uus juht Dave Peterson, kes saatis eestlasile tervitusi. Edasi ta rääkis oma Poolas käigust, kus ta oli kohanud Walesat ja kardinal Gempet, kes sellal avaldasid lootust, et Poola saab demokraatlikuks riigiks. Ta lisas muljeid hiljutisest käigust Austria põgenikelaagrisse, kus on inimesi, kes nägid vabaduse leeki, aga nende lootus suri. Puudutades vaba Eesti lipu heiskamist Toronto raekoja masti,

ta ütles et tuleb edasi võidelda, sest allaheidetud rahvas vaatab eestlaste ühiskonnale ja soovivad et säilitaksite vabaduse leegi.

Ainult need inimesed kes säilitavad vabadusiha, saavutavad kord võidu. Kui koos seisame, koos võitleme on kord ka Eesti vaba.

Kirjalikud tervitused olid saatnud senaatorid P. Yuzyk ja S. Haidasz.

Edasi järgnes kavaline osa, kus Lilian Treiberg laulis Rene Uferi klaverisaatel kaks laulu, „Vana Tallinn" ja „Refleksioonid", Kalev-Estienne võimlejad esitasid Evelyn Koopi juhatusel võimlemiskompositsiooni „Meri" ja Kathy Tihane esines sõlistina oma pika lindiga.

Lõpusõnas EKN juhatusliige tänas neid,

kes eesti ühiskondlikust tööst on osa võtnud ja toetustega aidanud, lootes et ka ülejäänud perekonnad teistega liituksid.

Balti kunsti- ja raamatunäitused

Balti sündmused Ottawas algasid tegelikult nädala võrra varem. Kolmapäeval, 17. veebruaril avati Kanada Keskarhiivis (Archieves of Canada) kunstinäitus. Näitusel on väljapandud 30 tööd kolme rahva kunstnikelt, nende tutvustamiseks oli koostatud kunstnike kohta käivate andmetega inglise ja prantsuse keeltes väljaantud informatsioonileht.

Eesti osa korraldati Eesti Kunstide Keskuse president Stella Kersoni juhtimisel, kelle kõrval oli valiku teinud nõuandev kogu. Eesti kunsti esindasid Debbie Kehkla, Andres Kingissepp, Abel Lee, Merike Lugus, Andres Männiste, Eric Pehap, Jaan Põldaas, Ants Reigo, Endel Ruberg, Joann Saarniit ja Lembit Soots. Näitusel puudusid kahe eestlasest Kanada akadeemiku Oss Timmase ja Rutt Tulvingu tööd.

Paarpäeva hiljem, laupäeval, 20. veebruaril avati Ottawa linnaraamatukogu ruumis raamatunäitus. Esilgul mõeldi, et see toimub kõigil ühiselt, kuid tegelikult oli raamatuid eestlasilt ja leedulasilt, mõned raamid filateeliat, kuna lätlastel olnud iseseisev raamatunäitus Ottawa ülikoolis. Näituse juures oli tingimuseks, et esitatud raamatud on kas Kanadas elavailt autoreilt või need on trükitud Kanadas.

Raamatunäitus oli korraldatud dr. E. Aruja kogudest laste- ja ilukirjanduse ning Eesti kohta käivate ingliskeelsete raamatutega. Raamatute kõrval oli ka väiksem valik Eesti filateeliat.

E.R.

Jänese-taadi kviitung

Peipsi rannast umbes neli km eemal Kantküla elas Jänese Jakub oma perega. Poega Jakubil ei olnud, oli ainult üks tütar ja tütrele võeti mees koduväimeheks. Jänesel oli keskmine talu, asus ilusa koha peal jõe ääres, aga talus elati väga vanaviisi, kõik oli seal iganenud. Raamatuid, ajalehti ega muud kirjandust ei olnud olemaski. Oli ainult piibel, jutluseraamat ja „Siioni kannel". Neid luges vanaperenaine Kadri ühe silmaga üle prilli vahel pühapäeval; peremees Jakub oli kirjaoskamatu.

Ükskord paar nädalat enne heina ütelnud väimees August äiale: „Vaja oleks Tartu sõita. Maksud tahavad maksta, heeringat oleks vaja heinaajaks tuua. Kevadel ostetud latika-silk hakkab otsa saama ja enesele oleks ka saapaid vaadanud."

„See linnasõit tuleb mul enesel teha," vastanud Jänese-taat. „Ega enne ükski peremeheõigust oma kätte ei saa, kui minul kaks kätt rinna peal, ja maksud maksan mina. Saapaid ei ole heinaajaks vajagi, võib pasteldega käia või Kadri teeb head lahked viisud, vesi läheb sisse ja tuleb ka välja. Eks sügisepoole Mustvee laadalt toon neid saapaid."

Väimees olnud hea südamega ja naljamees, ei ole hakanud äiaga vaidlema, aidanud veel äia linnaminekuks valmis seada. Võtnud vikati, niitnud tüki ristikheina kuivama. Kui ristikhein kuiv, riisunud kokku, toonud koju, toppinud karsi täis, ülejäänud heina pannud vankrivahe sisse.

Naised otsinud välja puulänniku, ajanud kivid ahjus kuumaks ja haudunud länniku puhtaks, et heeringaid sisse panna. Seganud värsket leiba, küpsetanud liha- ja kartliliistre piirakat. Tehtud ka võid, Otsitud kirstust välja valge linane kott ja pandud taadile linnaminekuks leivakott valmis: terve piirak, pool leiba, puukarp latika-silku, topsitäis võid. Kott seotud nöörga kinni ja pandud länniku kõrvale vankrisse heinte sisse. Väimees rautanud veel hobuse ja määrinud vankri, taat lõiganud juuksed maha vähe kapamoodi.

Taat jõudnud linna ja tahtnud minna maksu maksma, aga unustanud kodus väimehe käest küsida maja numbri ja tänava. Astunud ja vaadanud ise ringi. Viimaks näinud kahte härrat ja pärinud, et kas härrad ei oleks nii head ja juhataks sinna kohta, kus maksu vastu võetakse.

„Oh, miks ei tea, meie just sealt olemegi. Tulgu aga peremees meiega ühes."

Härrad viinud Jakubi ühte kõrvaltänavasse, istunud laua taha ja taat ladunud maksude raha lauale.

„Aga nüüd härrad kirjutavad mulle kviitungi," ütelnud taat, „ei ma raha tõesti olen maksnud. Ega mina ise küll suur kirjamees ei ole."

„Ei sellest ole midagi," vastanud vanem härra. „Hans, kirjuta peremehele kviitung."

Siis küsinud noorem tõsise näoga, kui vana on Jakub Jänes, kelle poeg, kas naist on, mis naise nimi ja — palun väga, siin on, peremees, teie kviitung."

Jänese-taat läinud siis Luulinge hoovi hobust võtma, andnud hobusele juua, kohendanud ülejäänud heinad vankrisse ja sõitnud talurahvakaupluse ette. Ostnud heeringad ära, naistele saia, Kadrile turätik, see ei määri".

meda pearätiku, et „osta aga must

Sõitnud kodu poole. Koosa kõrtsi juures söötnud ja puhanud hobust, söönud ka ise oma leivakotist. Sõitnud jälle kodu poole. Tee olnud ilus, sest vahepeal oli tulnud sagar vihma. Viinapoest ostnud taat veel pudeli, sõitnud, ise rüübanud. Koduõue jõudnud veel enne päeva loojaminekut ja vintis peaga.

Õues tulnud väimees vastu. Vanamees olnud heas tujus ja öelnud: „Linnas läks hästi, siin on heeringad, siin on Kadri rätik ja mõni sai ka seal tühjas leivakotis."

Väimees küsinud:

„Kas maksud on siis kõik maksetud? Ai paistab nagu purjus olema, kas jäi raha mõne mamsli sukatalla alla."

„Sa, häbematu inimene, oma loraga," ähvardanud taat väimeest piitsavarrega. „Minul kviitung taskus, kas mamsel annab sulle mõnda kviitungit!" Ja uhkelt tõmmanud taat oma kviitungi põuetaskust välja ja ulatanud väimehele. Väimees lugenud kviitungi kõvasti äiale ette:

„Käesolevaga tõendan, et Jakub Jänes Jaani poeg võib küll naist Kadrit armastada, aga peab mõistlik olema."

Juhataja KARL KONKS
sekretär HANS VUTLAR

Ai ei ole lausunud ühtki sõna, heitnud kõige riietega magama, ei ole kellegagi mitmel päeval kõnelenud.

Paari nädala pärast öelnud Jänese-taat väimehele:

„Sa, August, ole tubli mees, mine õige linna ja õienda see maksuasi ära. Minul tuleb ehk jälle selle kirjatundmisega sekeldusi."

OSKAR TREIALI
Kodavere pajatus

Kunstnik V. Hillep-Liivi juubel Belgias

Maalikunstnik Virgine Hillep-Liiv tähistas oma 60. juubelisünnipäeva tema elukoha linnas Lieges, eestlasperest sõprade osavõtul. Virgine Hillep-Liiv on sündinud 21. 1. 1922 Pärnus. Alg- ja keskhariduse sai juubilar Viljandis. Abiellus Viljandimaalt pärineva Richard Hillepiga. Paguluspõlves olid abielupaar Hillepid Saksamaal — kust edaspidine elutee tõi neid 1947 Belgiasse.

Esimese kunstilise hariduse sai juubilar „Pallases" Tartus 1939—40. Täiendas ja lõpetas 1957—61 Academie Royal des Beaux Arts Lieges. Juubilari töid on hinnatud Liege'i Kunstiakadeemia Prix Grand Distinetion (arvult kolm: maali, joonistuse ja gravüüri alal). 1960 ja 1961; Jacues Ochis (ergutusauhind). 1965; Diploma d'Onore del Movimento Arte 1 Cultura, 1970.

Osavõtnud näitustest; Toronto, 1972 ESTO — Baltimore, 1976 ESTO ja Stokholm, ESTO ning veel mitmel korral Belgias. Kunstniku töö kõrval on juubilar olnud aktiivne ka ühiskondlikus elus, olles olnud kaastegev tantsutrupis, Eesti Selts Belgias ja on hea lauljana laulukooris „Vanemuine".

E.R.

Sündmuste kalender

Neljapäeval, 4. märtsil kell 2.30 p.l. Eesti Maja suures saalis E. Pensionäride Klubi korraldusel pärastlõuna kohvi.

Reedel, 5. märtsil kell 7.30 õ. Eesti Maja suures saali T.E. Keskkooli omaloomingu õhtu.

Laupäeval, 6. märtsil kell 7 õ. Seneca College Minkler auditooriumis TERR „Kungla" esitab „Meri, kõrred, mardisandid".

Pühapäeval, 7. märtsil kell 11 homm. Peetri kirikus noortekoori „Lootus" kontsert-jumalateenistus.

Pühapäeval, 7. märtsil kell 1.30 p.l. Toronto konservatooriumis „Stipendiaatide kandidaadid".

Pühapäeval, 7. märtsil kell 5. p.l. Peetri kirikus „Musica Viva" ja „Musica divina" vaimulik kontsert.

Pühapäeval, 14. märtsil kell 3 p.l. Lawrence Collegiate aulas TE Segakoori 30-a. juubelikontsert.

Laupäeval, 20. märtsil kell 7 õ. T.E. Õngitsejate ja Jahimeeste Seltsi „Kalameeste kevadpidu".

Laupäeval, 20. märtsil kell 7 õ. Tartu College'is pärnumaalaste pidu.